

Om svenskars inställning till rovdjur- och rovdjurspolitik

RAPPORT 2009:1

Camilla Sandström och Göran Ericsson

Institutionen för vilt, fisk och miljö, www.vfm.slu.se

SLU

901 83 Umeå

27 november 2009

EN UNDERSÖKNING OM DJUR OCH NATUR

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Nationell överblick	4
Genomförande	4
Resultat	5
Norrbottn.....	15
Sammanfattning.....	15
Västerbotten	19
Sammanfattning.....	19
Jämtland.....	23
Sammanfattning	23
Västernorrland.....	27
Sammanfattning.....	27
Gävleborg	31
Sammanfattning.....	31
Dalarna	35
Sammanfattning.....	35
Stockholm.....	39
Sammanfattning.....	39

Sammanfattning

I maj 2009 skickades ett undersökningsformulär ut till 15317 personer i Sverige, varav 1067 var ett proportionerligt nationellt urval. Undersökningen upprepar delar av motsvarande undersökning som gjordes 2004 av FjällMistra.

I Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland, Dalarna, Gävleborg (rovdjurslän) och Stockholm tillfrågades 150 personer per kommun. I formuläret ställdes frågor bland annat om de fyra stora rovdjuren - björn, järv, lodjur och varg, och rovdjursförvaltning.

Bakom undersökningen står forskare från Institutionen för Vilt, fisk och miljö, SLU. Undersökningen har finansierats av medel från SLU (FOMA vilt), Naturvårdsverket och länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland, Dalarna, Gävleborg och Stockholm. Av dem som tillfrågades i de nämnda länen svarade mellan 46 % (Stockholm) - 56 % (Dalarna, Jämtland). På kommunnivå varierade svarsfrekvensen mellan 31 % (Botkyrka) och 63 % (Krokom).

Här följer de viktigaste resultaten i punktform från undersökningen:

- Svarsfrekvensen kan ses som en indikation på hur viktiga rovdjursfrågorna är i olika län och kommuner.
- En majoritet på nationell nivå (64-73 %) och i rovdjurslänen (56-70 %) gillar att de fyra stora rovdjuren finns i Sverige.
- Stockholms län avviker från övriga Sverige och särskilt från rovdjurslänen med ett mycket högt stöd på länsnivå för alla de fyra stora rovdjurens (81-86%) existens.
- I rovdjurslänen är det färre som gillar björn och varg jämfört med 2004.
- Björnens popularitet minskar jämfört med 2004 och närmar sig samma nivåer som för vargen.
- Jämför vi 2009 och 2004 års undersökningar är stödet för antalsmålen fortsatt högt och oförändrat på riksnivå.
- En majoritet nationellt (84-89%) och på länsnivå i de undersökta länen (63-83%) accepterar antalsmålen som bestämts av Sveriges Riksdag.
- I rovdjurslänen finns det kommuner där en majoritet inte accepterar antalsmålen för björn och varg som är satta av Sveriges Riksdag.
- Det har skett en tydlig attitydförskjutning sedan 2004. Förskjutningen innebär att färre svenskar vill öka antalsmålen, till att fler accepterar målen, men också att fler vill minska antalsmålen.
- Attitydförskjutningen är störst i Norrbotten, Västerbotten och i Västernorrland.
- Undersökningen visar att skillnaderna i attityder mellan stad och land består eller ökar.
- Sammantaget ökar oppositionen främst mot björn och varg i rovdjurslänen.
- En högre andel kvinnor har svarat på studien än förväntat. Den genomsnittliga åldern i hela urvalet var 42 år, bland de som svarade var åldern 45 år i snitt. I 39 av de 96 kommunerna är åldern högre än förväntat bland dem som svarade jämfört med de som inte svarade av de tillfrågade.

Nationell överblick

Attitydundersökningen har genomförts av forskare vid institutionen för Vilt, fisk och miljö, SLU och finansierats i samarbete med SLU (FOMA-vilt), Naturvårdsverket och länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Gävleborg, Dalarna och Stockholm. Syftet med undersökningen är att bidra med beslutsunderlag till arbetet med att genomföra riksdagens och regeringens målsättningar för ”En sammanhållen rovdjurspolitik” (Prop. 2000/01:57) respektive ”En ny rovdjursförvaltning” (2008/09:210) på regional och lokal nivå. Undersökningen utgör därför en viktig komponent i förvaltningen av Sveriges gemensamma naturresurser. Rapport 1 undersöker:

- i vilken utsträckning inneånarna gillar att de fyra rovdjuren björn, järv, lodjur och varg finns i Sverige, samt,
- i vilken utsträckning invånarna stödjer de politiska målsättningar som rör de stora rovdjur som finns i den svenska naturen.

Undersökningen återupprepar frågeställningar som ställdes i en undersökning genomförd 2004 inom ramen för forskningsprogrammet FjällMistra, för att möjliggöra jämförelser över tid och rum. Stockholms län ingick inte i undersökningen från 2004, varför vi inte kan redovisa någon eventuell förändring i attityder i det länet. Undersökningen utgör en första delrapport i en serie av rapporter om attityder till djur och natur i Sverige.

Genomförande

Den 28 maj skickades attitydundersökningen om djur och natur ut till 1 067 medborgare i hela landet, samt till 150 personer 16-65 år i samtliga kommuner i länen Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Gävleborg, Dalarna och Stockholm. Totalt 15 317 personer slumpades fram, varav 14973 kunde nås med post. Totalt fyra kontakter togs med respondenterna. För att kunna jämföra länsvis, har respondenterna i kommunerna viktats proportionerligt i förhållande till folkmängd. Av det nationella urvalet svarade 47 % av de tillfrågade. På länsnivå var svarsfrekvensen från 45 % i Stockholm till 55 % i Jämtland. Det är en lägre svarsfrekvens jämfört med 2004 års undersökning, där mellan 63 och 69 % av invånarna i de olika länen besvarade undersökningen. Datainsamlingen skedde huvudsakligen under juni månad 2009, 2004 skedde datainsamlingen i april. Svarsfrekvensen på riks-, respektive på länsnivå är bra vid en internationell jämförelse. Det är främst i vissa kommuner i Stockholm där svarsfrekvensen är låg. Det bör beaktas vid tolkningen av svaren. En högre andel kvinnor har svarat på studien än förväntat. Den genomsnittliga åldern i hela urvalet var 42 år, bland de som svarade var åldern 45 år i snitt. I 39 av de 96 kommunerna är åldern högre än förväntat bland dem som svarade jämfört med de som inte svarade av de tillfrågade. Med statistisk säkerställd förändring avses en förändring med en signifikansnivå lika med eller mindre än 0.05.

Resultat

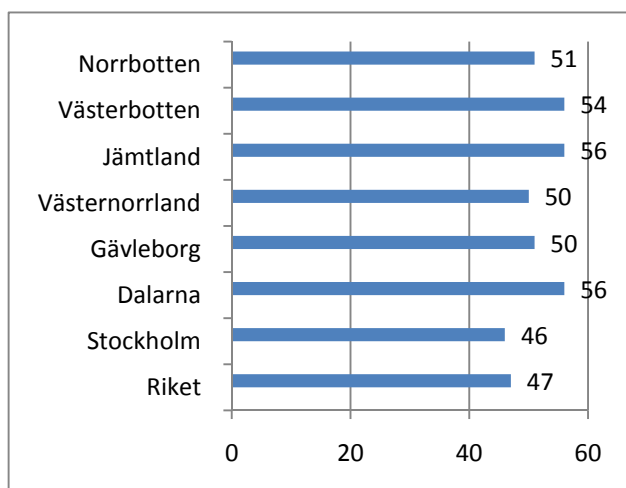
Attityder till rovdjur i Sverige

De stora rovdjuren intar en särskild roll i den svenska faunan. Från att ha varit nästintill utrotade har de nu återetablerat sig främst i de norra och mellersta delarna av landet, men återfinns nu också allt oftare i södra Sverige. Att rovdjuren ökar i antal är en effekt av att de olika arterna fridlystes från jakt under 1960-talet. Fler rovdjur har också medfört att motsättningarna kring rovdjuren, rovdjurspolitiken och rovdjursförvaltningen ökar. Det finns också starka intressegrupper som å ena sidan vill se fler rovdjur och å andra sidan som vill minska antalet rovdjur. Det är ofta dessa grupper som hörs i debatten om rovdjurens vara eller inte vara. I den här rapporten är det Sveriges befolkning som helhet och invånarna i sju län som får ge uttryck för attityder om de olika rovdjuren. För att få en uppfattning om vad svenskarna i allmänhet, men också invånarna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Gävleborg, Dalarna och Stockholm, anser om rovdjuren ställde vi frågan "Vad tycker du om att björn, järv, lo och varg finns i Sverige?". Nedan redovisas resultaten för björn, järv, lo och varg var och en för sig.

Sammantaget visar undersökningen att flertalet av de som besvarat undersökningen gillar att rovdjuren finns i den svenska faunan. Ungefär två tredjedelar uppger att de gillar att vart och ett av de fyra stora rovdjuren finns i Sverige. Lodjuret är liksom i 2004 års undersökning det djur som är mest populärt medan något färre gillar vargen. Det finns emellertid stora skillnader mellan stad och land. I Stockholms län är det mer än 80 % som uppger att de gillar att de fyra rovdjuren finns i Sverige. I rovdjurslänen är det betydligt färre, runt 60 % som uppger att de gillar att rovdjuren finns i Sverige.

Eftersom det är andra gången som den här undersökningen genomförs i rovdjurslänen kan vi jämföra attityderna 2009 med 2004. Det vi kan notera vid en jämförelse är att det är något färre, i 2009 års undersökning, som uppger att de gillar att de svenska rovdjuren finns i Sverige jämfört med 2004 års undersökning. Det gäller på riksnivå såväl som på länsnivå.

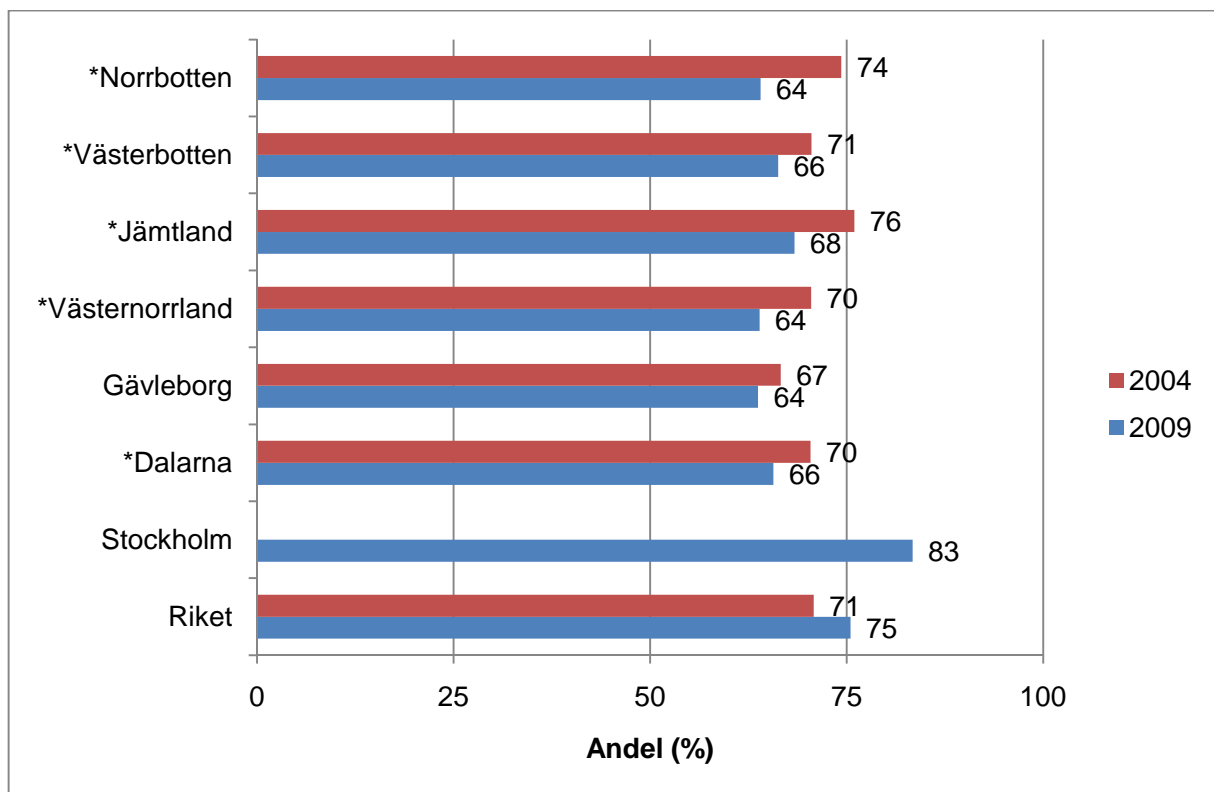
Det är fortfarande en stor majoritet som uppger att de gillar att det finns rovdjur i Sverige. På riksnivå visar undersökningen att andelen som gillar rovdjur tenderar att öka. I rovdjurslänen kan vi däremot se en motsatt trendförskjutning. Jämfört med 2004 års undersökning är det

något färre som uppger att de gillar att det finns rovdjur i Sverige, till förmån för en mer neutral eller till och med ogillande attityd.

Figur 1 Svarsfrekvens för riket respektive länen (%)

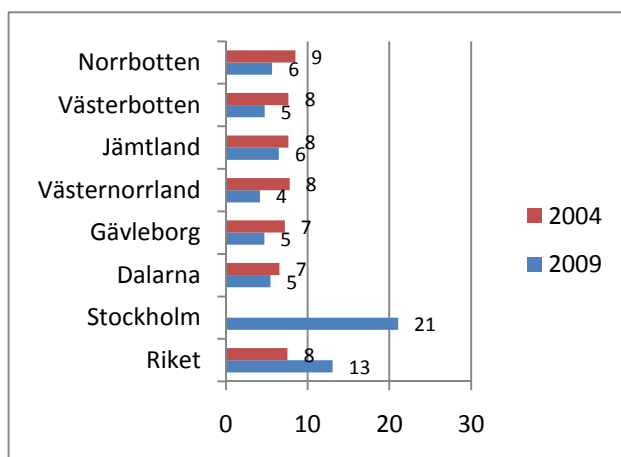
Attityder till björn

Figur 2. Tycker om/tycker mycket om att björn finns i Sverige 2004 respektive 2009. * indikerar att förändringen är statistiskt säkerställd.

Tre fjärdedelar av Sveriges befolkning gillar att det finns björn i Sverige. Attityderna till björnen skiljer sig emellertid åt beroende på var de som svarat bor. Som figur 2 visar är det över 80 procent av invånarna i Stockholms län som uppger att de gillar att det finns björn i Sverige. Attityderna i Stockholm skiljer sig därmed från attityderna till björnens förekomst i de län där det också finns relativt stora björnpopulationer. Figuren visar också att attityderna har förändrats sedan 2004 i flera län. Det är en större andel som anger att de tycker om att björnen finns i Sverige 2009 jämfört med 2004, men den skillnaden är inte statistisk säkerställd.

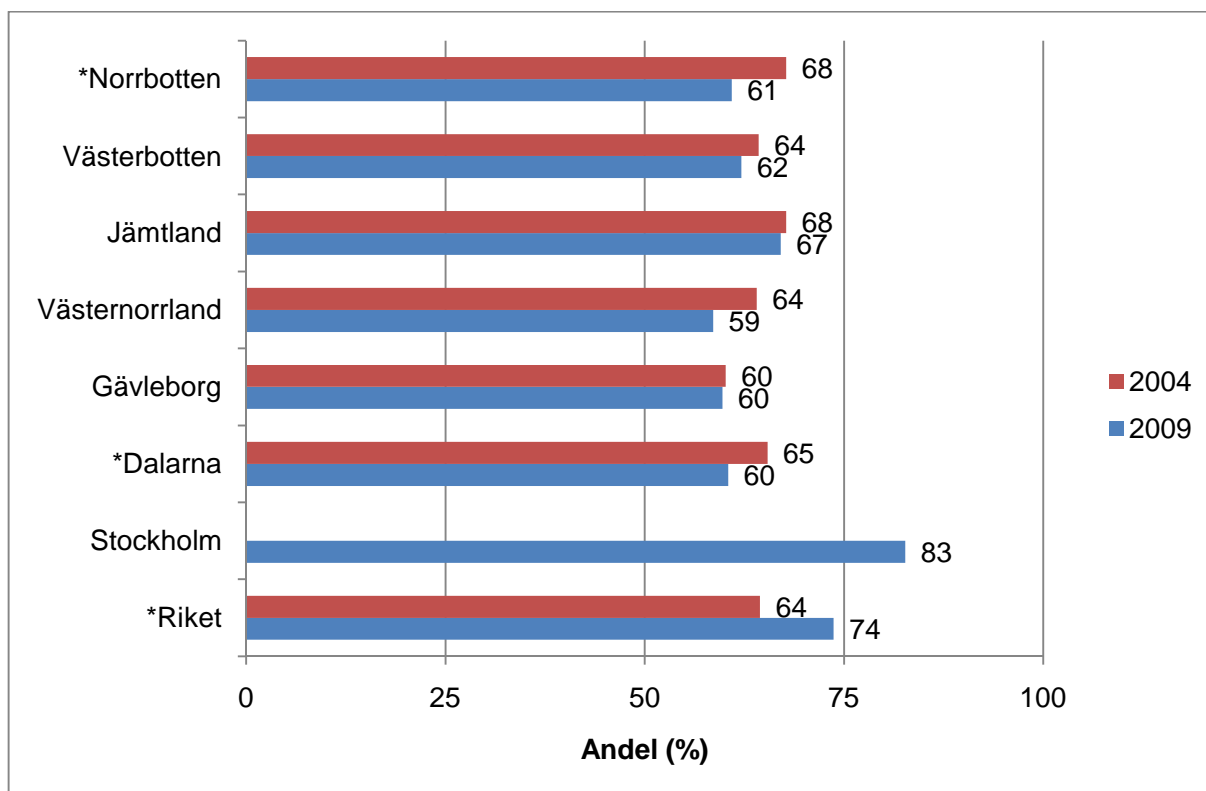
Att det har skett en viss attitydförskjutning illustreras i figur 3 där andelen som anger att de

gillar björn jämförs med andelen som anger att de ogillar att björn finns i Sverige. Störst förskjutning av attityder för björn kan vi se i Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland. På riksnivå är trenden däremot den motsatta. Är värdet 1 är det lika stor andel positiva som negativa, är det större än 1 visar värdet hur många gånger fler det är som är positiva än negativa.

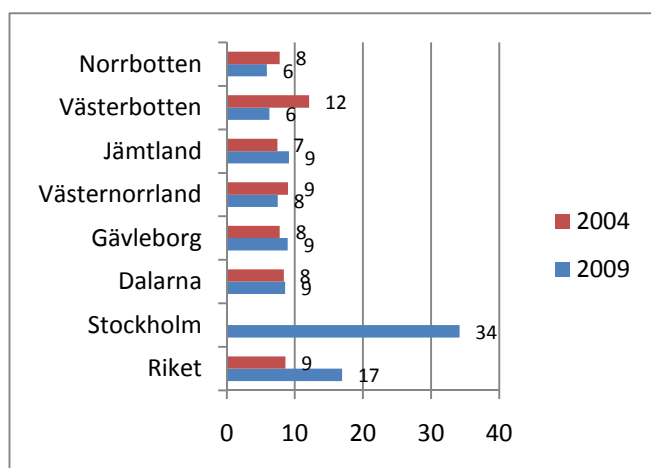
Figur 3. Förändrade attityder till björn, andelen positiva/andelen negativa 2004 och 2009.

Attityder till järv

Figur 4. Tycker om/tycker mycket om att järv finns i Sverige 2004 respektive 2009. * indikerar att förändringen är statistiskt säkerställd.

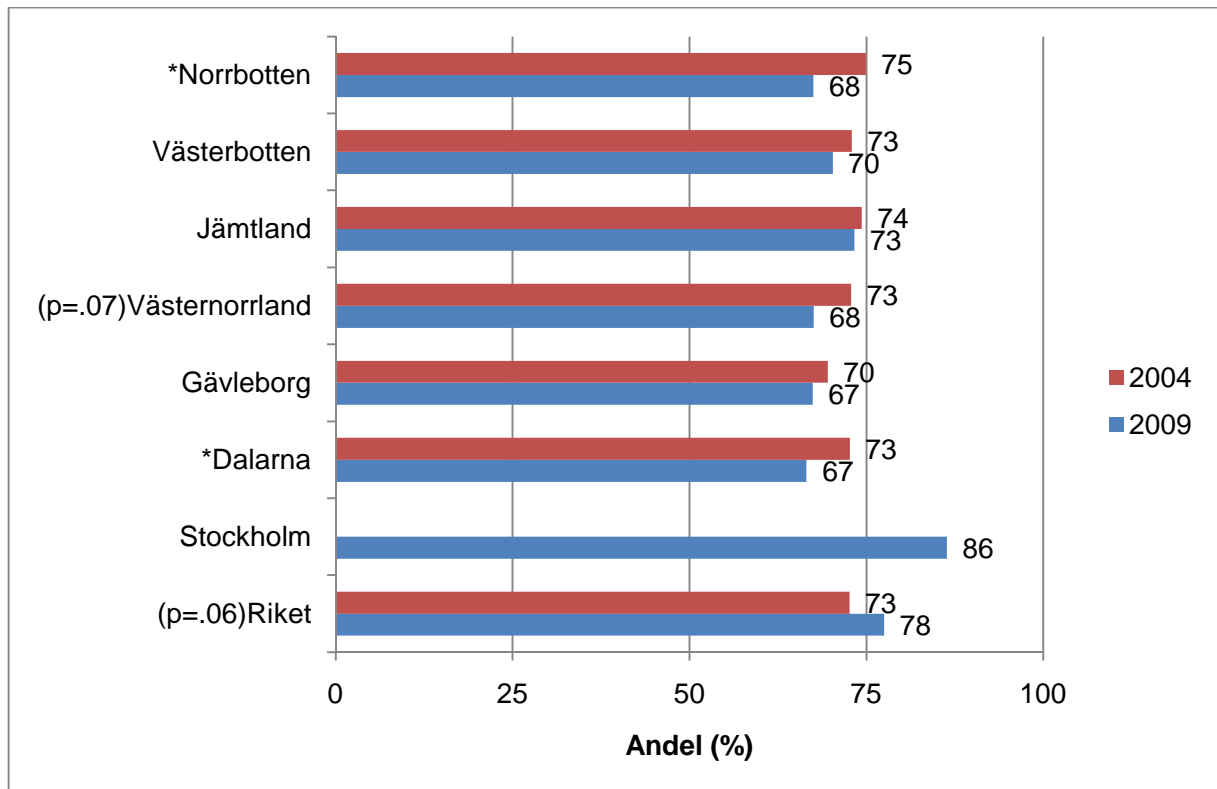
Nationellt har järvens popularitet ökat över från 64 %, 2004, till 74 %, 2009. Tre fjärdedelar av Sveriges befolkning gillar att det finns järv i Sverige. Precis som när det gäller björnen finns det stora skillnader i attityder mellan Stockholm och rovdjurslänen. Bland invånarna i Stockholms län är det över 80 % som uppger att de gillar att det finns järv i Sverige. Det är betydligt färre norrlänningar som är av samma uppfattning även om variationen av attityder är något större här än när det gäller attityderna till björnen. I Jämtland anger till exempel 67 % att de gillar att järv finns i Sverige medan det är något färre i Västernorrland, Dalarna eller Gävleborg som gillar att det finns järv i Sverige. Även här kan vi se en förskjutning av attityderna – i vissa fall i mer positiv i andra fall i mer negativ riktning.

I Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland sker förskjutningen i riktning mot mer neutrala eller ogillande attityder. På riksnivå och i Jämtland och Dalarna sker förskjutningen av attityder i den andra riktningen dvs. mot att fler uppger att de gillar att järv finns i Sverige jämfört med de som ogillar att järv finns i Sverige.

Figur 5. Förändrade attityder till järv, andelen positiva/andelen negativa 2004 och 2009

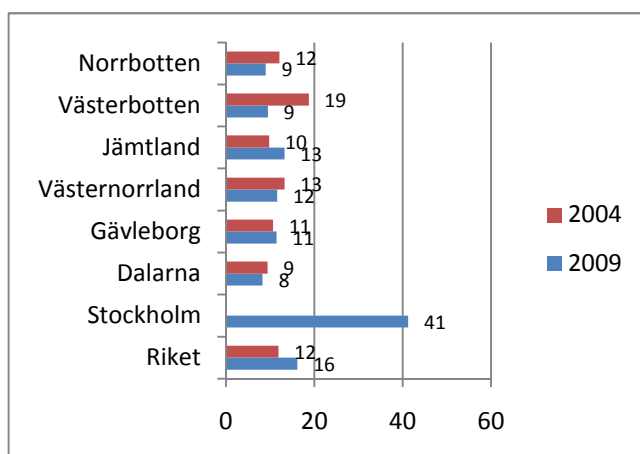
Attityder till lodjur

Figur 6. Tycker om/tycker mycket om att lodjur finns i Sverige 2004 respektive 2009. * indikerar att förändringen är statistiskt säkerställd.

Lodjuret är det mest populära av de fyra rovdjuren som ingår i den här undersökningen. Knappt 80 % av befolkningen i riket och omkring 70 % i rovdjurslänen uppger att de tycker om att lodjur finns i Sverige. I Stockholms län är andelen ännu högre, nio av tio av de som svarat på undersökningen anger att de tycker om att lodjur finns i Sverige. På riksnivå ökar lodjurets popularitet om vi jämför 2004 och 2009 års undersökningar. I rovdjurslänen kan vi däremot se en viss attitydförskjutning i riktning mot mer neutrala eller ogillande attityder även om denna förskjutning inte är lika stor som för till exempel björnen .

Den främsta attitydförskjutningen ser vi i de två nordligaste länen d v s Norrbotten och

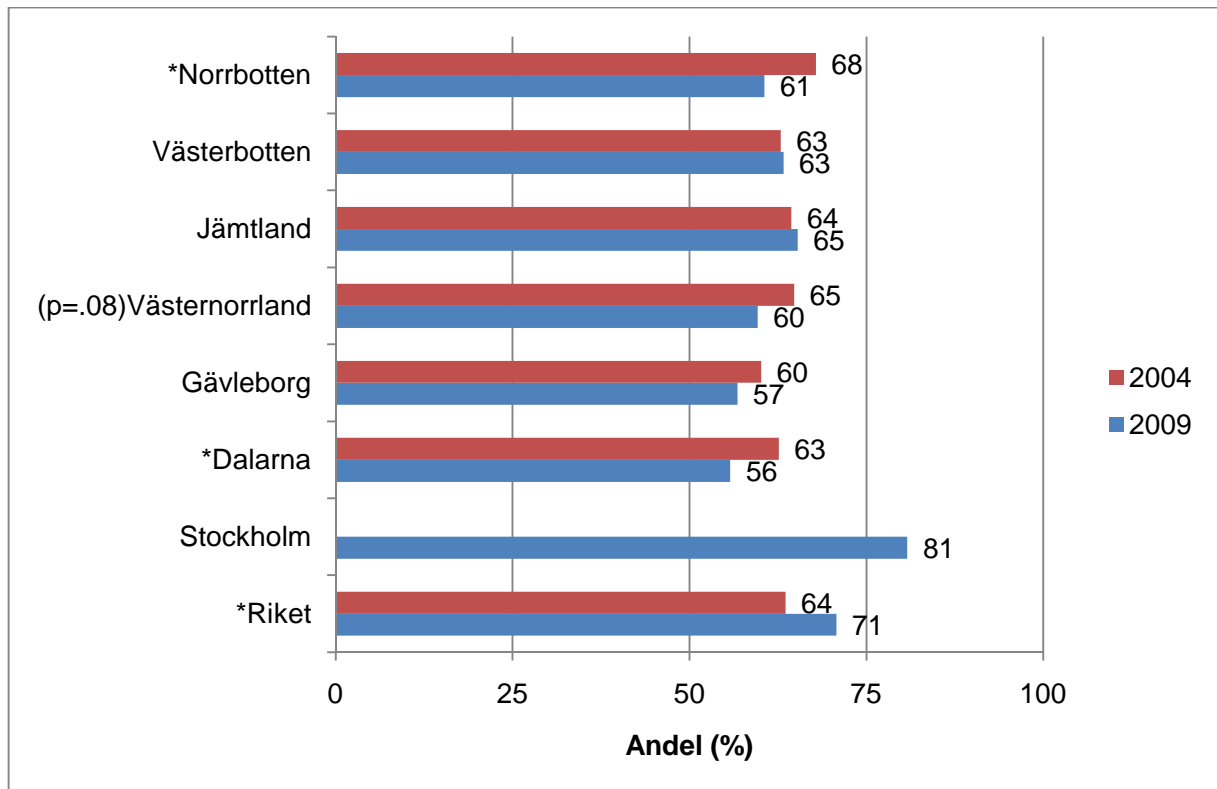

Västerbotten, där andelen negativa har blivit betydligt fler i förhållande till andelen positiva. I de andra länen är förändringarna små. På riksnivå däremot sker förskjutningen i andra riktningen; de som gillar att lodjurena finns i Sverige blir fler jämfört med de som ogillar att de finns i Sverige.

Figur 7. Förändrade attityder till lodjur, andelen positiva/andelen negativa 2004 och 2009

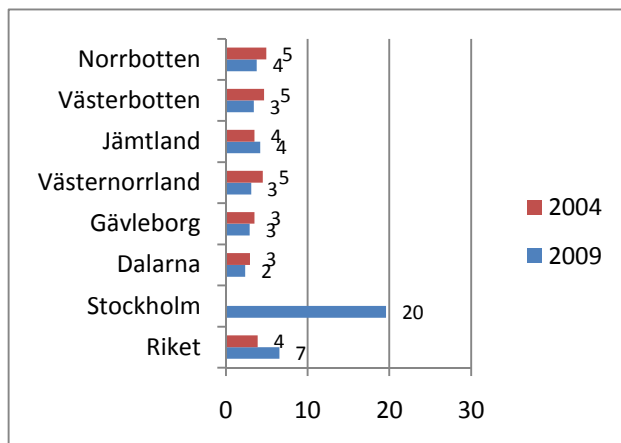
Attityder till varg

Figur 8. Tycker om/tycker mycket om att varg finns i Sverige 2004 respektive 2009. * indikerar att förändringen är statistiskt säkerställd.

I likhet med 2004 års undersökning är vargen det minst populära djuret av de fyra stora rovdjuren. På riksnivå ökar dock vargens popularitet från 64 till 71 %, medan den däremot minskar något i de flesta rovdjurslänen. I Dalarnas och Gävleborgs län är det färre än 60 % medan det är från 60 till 65 % i de övriga rovdjurslänen som anger att de gillar att varg finns i Sverige. I Stockholms län uppger 81 % att de gillar att vargen finns i Sverige. Om vi jämför 2009 med 2004 är förändringarna statistiskt säkerställda i Norrbotten, Västernorrland, Dalarna och i riket som helhet.

Om vi jämför andelen positiva i förhållande till andelen negativa kan vi även här se en viss attitydförskjutning. Den är emellertid mycket mindre jämfört med de andra rovdjuren. På

riksnivå kan vi se samma mönster som för de övriga rovdjuren - andelen som gillar att vargen finns i Sverige ökar från 2009 till 2004.

Figur 9. Förändrade attityder till varg, andelen positiva/andelen negativa 2004 och 2009

Attityder till Riksdagens mål för stora rovdjur

De antalsmål för björn, järv, lo och varg som Riksdagen fastställde 2001 utgör en viktig komponent i svensk rovdjurspolitik. Målen, som i viss mån justerades under hösten 2009 när riksdagen biföll propositionen "En ny rovdjurspolitik" (2008/09:10), ska på sikt utvärderas. Utvärderingen ska ligga till grund för att riksdagen ska kunna formulera nya målnivåer för samtliga arter i förhållande till bevarandestatus och rovdjurens funktion och roll i ett ekosystemperspektiv. Därför har även attityderna till förekomsten av rovdjur betydelse. I vilken utsträckning Sveriges befolkning ställer sig bakom riksdagens antalsmål utgör därför en viktig del i en sådan utvärdering. Antalsmålen inbegriper såväl etappmål som miniminivåer för de olika arterna. För att förenkla frågan och sammanställningen av den här undersökningen används genomgående begreppet antalsmål. För att mäta stödet för antalsmålen ställde vi samma fråga som i 2004 års undersökning: *"Våren 2001 bestämde riksdagen hur många rovdjur vi ska ha i Sverige. De första målen för antalet föryngringar (honor som föder ungar) motsvarar minst 1000 björnar, 1500 lodjur, 575 järvar och 200 vargar. Vad anser du om de av riksdagen beslutade målen för rovdjur i Sverige?"*

Det är emellertid inte enbart det uttalade positiva stödet för målen som är intressanta. Finns det stora minoriteter som anser att målen är för högt respektive för lågt satta kan vi förvänta oss att målen debatteras eller till och med ifrågasätts. Hur stor andel av invånarna som vill höja eller sänka antalsmålen kan sägas utgöra ett mått på i vilken utsträckning som rovdjurspolitiken uppfatta som legitim. Nedan redovisas och diskuteras därför inte enbart i vilken grad målen anses acceptabla utan också i vilken mån det råder delade meningar om målen.

När vi ställde frågan om antalsmålen 2004 visade det sig att det fanns en stor acceptans för målen på minst 1000 björnar, 1500 lodjur, 575 järvar och 200 vargar på riksnivå. 65 % ansåg att målen för björn och järv var acceptabla, 63 % att målet för lo var acceptabelt medan 53 % ansåg att målet för varg var acceptabelt. Mellan 22 % (björn) och 34 % (varg) ansåg att målen var för lågt satta och ville se en ökning av de antalsmål som riksdagen fastställt. Stödet på riksnivå, för de fastställda målen, var således relativt starkt och det avspeglar sig också i att oppositionen på riksnivå var relativt modest. Enbart 11 procent av svenskarna ansåg att målet var för högt satt för järv och lodjur, 14 procent att det var för högt för björn och 15 procent att det var för högt för varg.

När vi återupprepar samma fråga 2009 får vi nästintill identiska svar. Acceptansen för antalsmålen för järv, björn och lo är något högre (63-64 %) än för varg (57 %). Jämfört med 2004 är det ungefär lika många i 2009 års undersökning som anser att målen är för höga. Det är 11 % som vill minska antalsmålen för lo och järv medan 15 % vill minska antalsmålet för björn och 16 % för varg. Den enda egentliga förändringen vi kan notera på riksnivå är att det inte är lika många i 2009 års undersökning som vill att antalsmålen ska öka jämfört med undersökningen från 2004. Det gäller särskilt för vargen där stödet för en ökning av antalsmålet för varg har minskat från 34 % till 27 %. En förändring som är statistiskt säkerställd. Jämfört med 2004 års undersökning är således stödet för antalsmålen fortfarande högt, men det är något färre som vill se att antalsmålen ökar.

Om oppositionen mot antalsmålen i Sverige som helhet är relativt måttlig visade 2004 års undersökning att det finns betydande minoriteter, främst i rovdjurslänen, som inte ställer sig bakom antalsmålen. I flera av länen ville till exempel var tredje invånare minska antalsmålen främst för björn och varg. När vi jämför undersökningarna från 2004 till 2009 kan vi konstatera att oppositionen mot antalsmålen för björn och varg tilltar. Denna förändring är

också i flera fall statistiskt säkerställd. I tabell 2 anges den förändring som vi kan se i förhållande till de svar som angavs i 2004 års undersökning. En positiv siffra anger att oppositionen har ökat medan en negativ siffra anger att oppositionen mot riksdagens mål har minskat.

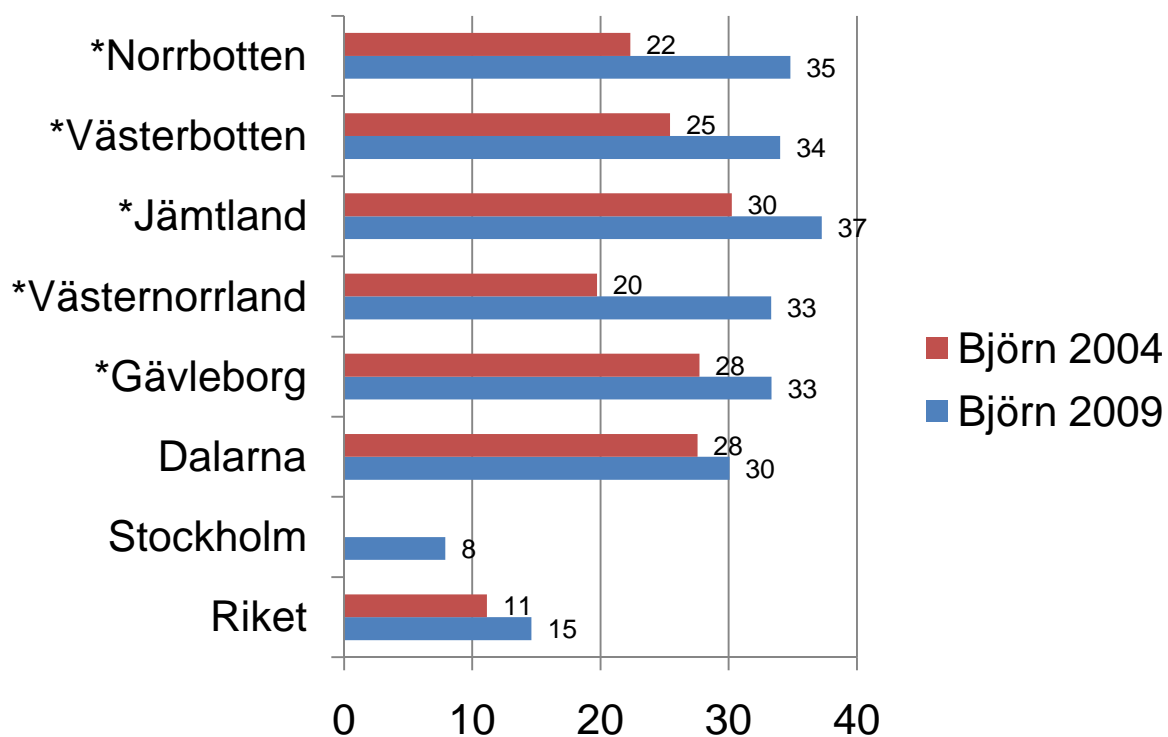
Tabell 2. Förändrade attityder 2009 jämfört med 2004 av de tillfrågade som anser att riksdagens mål för respektive art ska minska * Innebär statistiskt säkerställd skillnad (<.05).

	Björn	Järv	Lo	Varg
Riket	1	1	0	1
Dalarna	3	-2	-2	*4
Gävleborg	*6	-1	-2	*7
Västernorrland	*14	*9	5	*7
Jämtland	*7	1	3	-1
Västerbotten	*9	*5	2	*6
Norrbotten	*12	*7	*5	*7

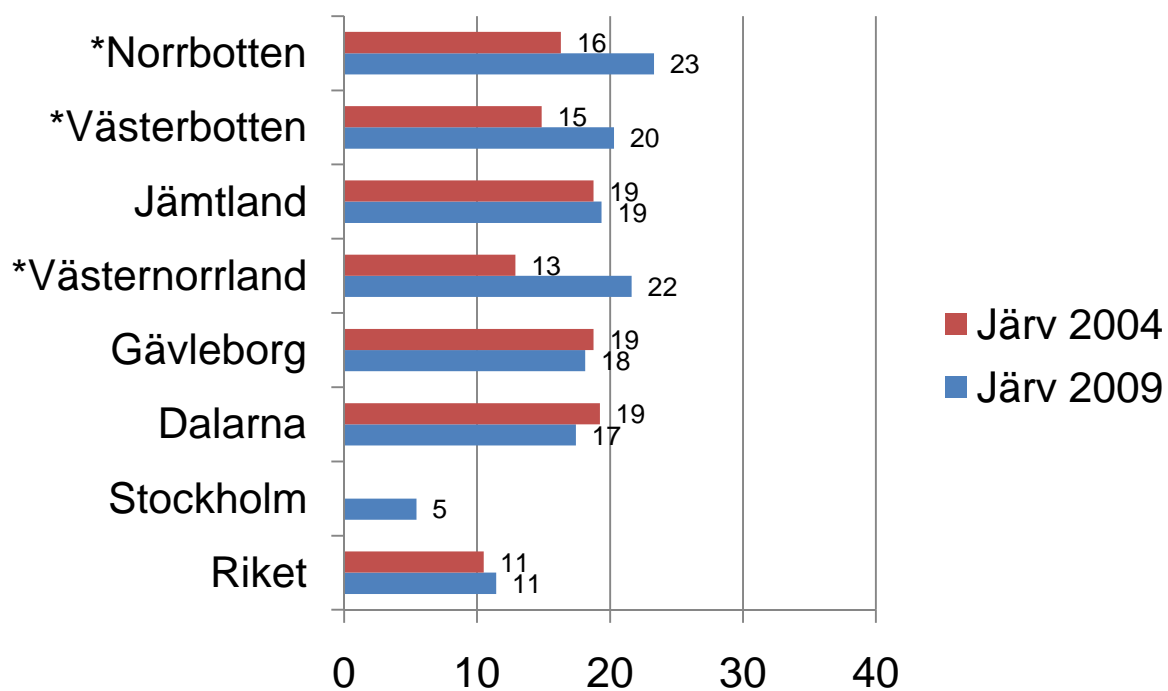
I 2004 års undersökning kunde vi konstatera att var tredje invånare i Dalarna, Gävleborg och Jämtland ville minska antalsmålet för björn. Det gäller nu även för Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland. Som tabell 2 visar ökar oppositionen mot antalsmålet för björn. Alltfler vill se färre björnar. Även när det gäller attityderna till

riksdagens mål för varg kan vi notera en ökning av antalet kritiker i samtliga län förutom i Jämtland. När det gäller riksdagens mål för järv och lo ökar oppositionen i vissa län, medan den minskar i andra. Här är alla förändringar emellertid inte statistiskt säkerställda. Som figurerna nedan visar har andel kritiska ökat sedan 2004. Det vi kan förvänta oss är således en fortsatt debatt om hur många rovdjur som ska finnas i Sverige.

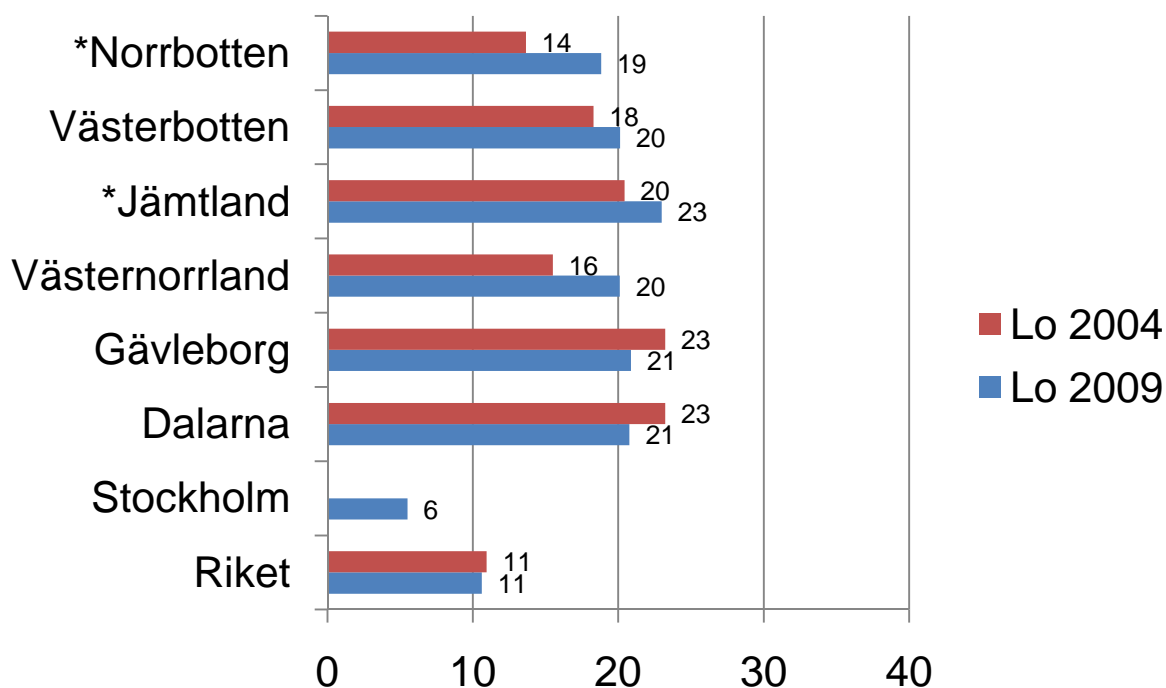
I följande figurer visualiseras likheter och skillnader mellan länen när det gäller den negativa oppositionen mot antalsmålen, samt den förändring i attityder till riksdagens mål som vi kan se 2009 jämfört med 2004. Förändringen ger en fingervisning om den opposition som kan förväntas mot antalsmålen. I figurerna redovisas även attityderna till riksdagens mål i Stockholms län. Det är första gången som vi genomför en undersökning i Stockholms län och det framgår tydligt av figurerna nedan att de som är bosatta i Stockholms län är mer positivt inställda till riksdagens antalsmål jämfört med invånarna i län med en stor andel av de svenska rovdjurspopulationerna. I Stockholms län är det till exempel färre än 10 % av befolkningen som vill minska målen för de fyra stora rovdjuren. Det kan jämföras med i till exempel i Jämtland där 37 % vill minska antalsmålet för björn (figur 10) och i Dalarna där 36 % av befolkningen är kritiska till antalsmålet för varg (figur 13). Det finns således stora skillnader i attityder mellan Stockholms län och de län som idag hyser en stor andel av rovdjurspopulationerna.

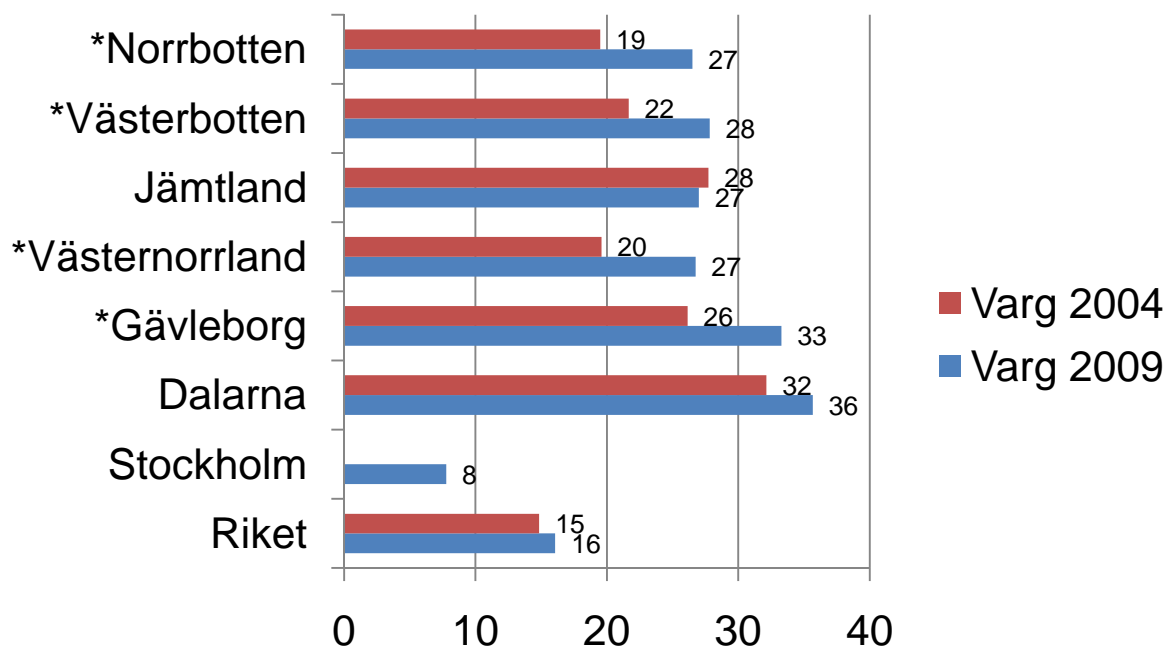
Figur 10. Andel av befolkningen som vill minska Riksdagens mål för antalet björnar 2004 respektive 2009. * indikerar att förändringen är statistiskt säkerställd.

Figur 11. Andel av befolkningen som vill minska Riksdagens mål för antalet järvar 2004 respektive 2009. * indikerar att förändringen är statistiskt säkerställd.

Figur 12. Andel av befolkningen som vill minska Riksdagens mål för antalet lodjur 2004 respektive 2009. * indikerar att förändringen är statistiskt säkerställd.

Figur 13. Andel av befolkningen som vill minska Riksdagens mål för antalet vargar 2004 respektive 2009. * indikerar att förändringen är statistiskt säkerställd.

Attityder i förändring

Majoriteten av de som svarat på den här undersökningen, i riket såväl som i rovdjurslänen, gillar att det finns rovdjur i Sverige. Lodjuret är det som ligger svenskarna varmast om hjärtat medan vargen inte är riktigt lika populär. Mest populära är rovdjuren i Stockholms län. Jämfört med Stockholm är stödet för rovdjuren betydligt lägre i de sex rovdjurslänen. En tydlig trend i den här undersökningen är att rovdjurens popularitet ökar i riket, men minskar i rovdjurslänen.

Samma mönster avspeglar sig i attityderna till rovdjurspolitiken. Flertalet av invånarna i riket såväl som i rovdjurslänen ställer sig bakom antalsmålen. Runt 60 % anser att målen för järv och lo är acceptabla. När det gäller björn anser mellan 48 och 55 % att målen är acceptabla medan något färre, mellan 43 och 55 %, ställer sig bakom antalsmålen för varg. Till detta ska även läggas de som gärna ser att antalsmålen bör öka. Mellan 18-20 % anser att antalsmålet för lodjur bör öka. Nästa lika många ser också att det blir fler järvar (15-19 %). När det gäller antalet vargar vill mellan 19-27 % av medborgarna öka andelen vargar. Det är däremot inte lika många som anser det nödvändigt att öka andelen björnar – det är endast 13-15 % som tycker att antalsmålet bör höjas.

Tabell 3. Kvoten mellan de som vill öka antalsmålen/andelen som vill minska antalsmålen. 1=lika många som vill öka som vill minska. Mindre än 1 innebär fler som vill minska än som vill öka, större än 1 innebär fler som vill öka än minska.

	Björn		Järv		Lodjur		Varg	
	2009	2004	2009	2004	2009	2004	2009	2004
Riket	1.6	2.1	2.2	2.3	2.5	2.4	1.7	2.3
Stockholm	3.6		5.5		6.0		4.8	
Dalarna	0.5	0.6	1.1	1.1	0.9	0.8	0.6	0.8
Gävleborg	0.4	0.5	1.0	0.9	1.0	0.9	0.6	0.9
Västernorrland	0.4	0.9	0.7	1.6	0.9	1.4	0.7	1.5
Jämtland	0.4	0.5	1.0	1.3	0.8	1.1	0.8	1.0
Västerbotten	0.4	0.6	0.9	1.3	0.9	1.2	1.0	1.2
Norrbottnen	0.4	0.8	0.6	1.3	1.1	1.7	0.8	1.5

Flertalet ställer sig med andra ord bakom antalsmålen. Precis som i 2004 års undersökning kan vi emellertid notera stora minoriteter i flera av länen som vill minska antalsmålen främst för björn och varg. Från 2004 till 2009 har andelen negativa ökat och närmar sig i några fall 40 % av invånarna i respektive län.

Att det är en tydlig trendförskjutning som vi ser i rovdjurslänen framkommer också om vi jämför andelen som vill öka antalsmålen med de som vill minska antalsmålen. I tabell tre redovisas kvoten mellan de här två grupperna. Om kvoten överstiger 1 är den grupp som vill se fler rovdjur större än de som vill se färre. Är siffran däremot lägre än 1, är det fler som vill minska antalsmålen jämfört med de som vill öka antalsmålen. I riket och i Stockholms län är andelen som vill öka antalet rovdjur fler jämfört med de som vill minska antalet rovdjur. I rovdjurslänen är förhållandet i stort sett det omvända. Det vi kan se i de undersökta länen, förutom Stockholm, är således en attitydförskjutning, där oppositionen mot antalsmålen växer och stödet för en ökning av andelen rovdjur minskar.

Norrbotten

Sammanfattning

Attityder till rovdjur

- En majoritet av invånarna i Norrbotten gillar att det finns rovdjur i Sverige.
- Lodjuret är det mest populära av de fyra stora rovdjuren, därefter följer björn, järv och varg.
- Alla de fyra stora rovdjuren förlorar något i popularitet från 2004 till 2009. Det är emellertid främst björnen som en större andel norrbottningar ogillar.

Attityder till antalsmålen för rovdjur

- En majoritet av invånarna i Norrbottens län stödjer riksdagens antalsmål för rovdjur. Beroende på art anser mellan 52-63 % att målen är acceptabla, och mellan 13-22 % anser att antalsmålen bör höjas.
- Stödet för riksdagens antalsmål minskar generellt sett, men det minskar allra mest när det gäller björnen.
- Attityderna varierar kraftigt mellan kommunerna. I vissa kommuner är stödet för antalsmålen högt. I andra kommuner anser en majoritet av invånarna att antalsmålen bör sänkas.
- Stödet för antalsmålen är högre i de större tätorterna, jämfört med de mindre.
- Det finns stora skillnader mellan Norrbotten och riket i övrigt, främst gäller det attityderna till antalsmålet för björnen

Svarsfrekvens i Norrbotten

Tabell BD1. Svarsfrekvens i Norrbotten

Kommun	Svarsfrekvens
GÄLLIVARE	42 %
HAPARANDA	44 %
ÄLVSBYN	45 %
LULEÅ	47 %
KALIX	48 %
ARJEPLOG	49 %
JOKKMOKK	49 %
PITEÅ	51 %
KIRUNA	51 %
ÖVERKALIX	54 %
ÖVERTORNEÅ	56 %
ARVIDSJAUR	58 %
BODEN	60 %
PAJALA	60 %

I Norrbotten har 51 % av de tillfrågade länsborna besvarat undersökningen (se tabell BD1). Det är något fler än på riksnivå. Som tabellen visar finns en viss variation i svarsfrekvensen mellan de olika kommunerna. Det finns emellertid inget givet mönster för variationen av svar.

Svarsfrekvensen är högst i Pajala, Boden och Arvidsjaurs kommuner och lägst i Gällivare, Haparanda och Älvsbyn. Svarsfrekvensen är betydligt lägre 2009 jämfört med den undersökning som genomfördes 2004. Det innebär att det är svårt att jämföra eventuella attitydförändringar i de enskilda kommunerna. De förändringar i attityder som redovisas nedan är därför enbart de skillnader som kan utläsas på länsnivå

Attityder till rovdjur i Norrbotten

För att få en uppfattning om vad norrbottningarna anser om rovdjuren ställde vi frågan ”Vad tycker du om att björn, järv, lo och varg finns i Sverige?”. Som tabell BD2 visar är lodjuret det mest populära rovdjuret bland invånarna i Norrbotten. 68 % uppger att de gillar att det finns lodjur i Sverige. 64 % uppger att de gillar att björnen finns i Sverige medan 61 % anger att de gillar att varg respektive järv finns i Sverige

Tabell BD2. Attityder till rovdjur i Norrbotten (%). * anger att förändringen är statistiskt säkerställd.

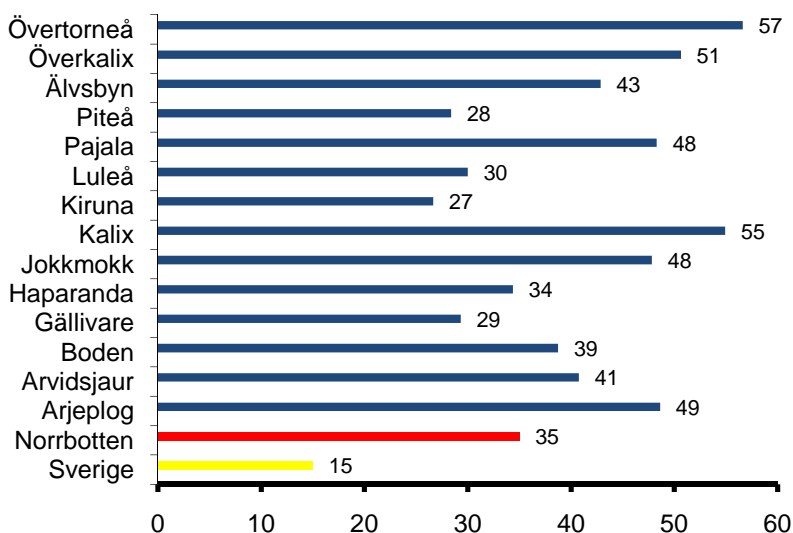
Attityd	Björn			Järv			Lodjur			Varg		
	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.
Ogillar	11	9	3	10	9	2	7	6	1	16	14	2
Neutral	25	17	8*	29	24	5*	25	19	6*	23	18	5*
Gillar	64	74	-10*	61	68	-7*	68	75	-7*	61	68	-7*

Sedan 2004 års undersökning har alla rovdjuren sjunkit i popularitet. Som tabell BD2 visar sker en trendförskjutning i riktning från de som gillar de olika rovdjuren till mer neutrala eller ogillande ståndpunkter. Av de fyra rovdjuren är det främst björnen som förlorar stöd bland norrbottningarna.

Attityder till Riksdagens mål för stora rovdjur

För att få en uppfattning om vad invånarna i Norrbotten anser om de antalsmål som Riksdagen beslutade om våren 2001 bad vi de tillfrågade svara på frågan ”Våren 2001 bestämde riksdagen hur många rovdjur vi ska ha i Sverige. De första målen för antalet föryngringar (honor som föder ungar) motsvarar minst 1000 björnar, 1500 lodjur, 575 järvar och 200 vargar. Vad anser du om de av riksdagen beslutade målen för rovdjur i Sverige?”. Nedan presenteras attityderna till de olika rovdjuren var för sig.

Attityder till antalsmålet för björn

Figur BD1. Andel (%) som vill minska antalsmålet för björn

Lite drygt hälften av norrbottningarna (52 %) anger att antalsmålet dvs. 1000 björnar är acceptabelt, medan 13 % av länsborna vill öka antalet björnar. En majoritet av länsborna ställer sig således bakom det antalsmål för antalet björnar som fastställts av riksdagen. Andelen som vill se fler björnar har emellertid minskat något om vi jämför med 2004.

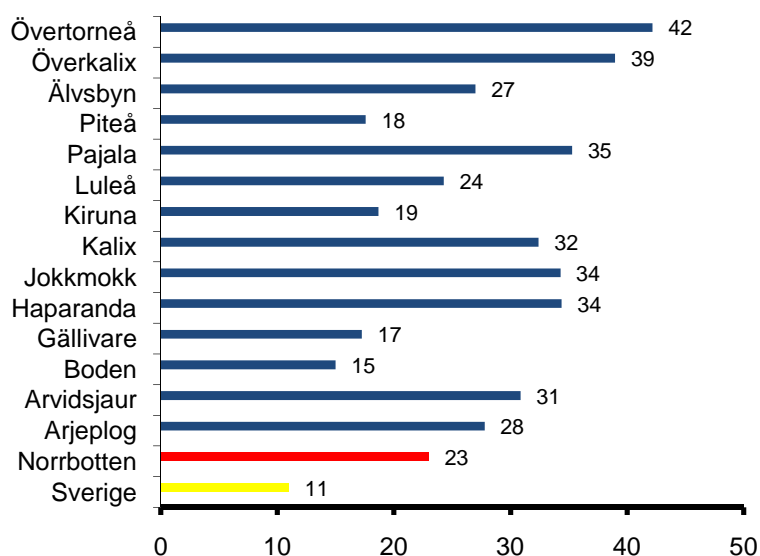
Om vi jämför årets undersökning med 2004 års undersökning är det betydligt fler i Norrbottens län som är kritiska till antalsmålet för björn. I den förra undersökningen ansåg var fjärde norrbottning att målet var för högt. I årets undersökning anger mer än var tredje länsbo att de tycker att antalsmålet är för högt (se figur BD1).

Som figur BD1 visar varierar emellertid oppositionen mellan kommunerna. Oppositionen är lägre i mer befolkningstäta kommuner, som i till exempel Luleå, men även i Piteå, Kiruna och Gällivare. I Övertorneå, Överkalix och Kalix uppger en majoritet av de som besvarat undersökningen att de vill minska antalsmålet för björn. Även i Jokkmokk och Gällivare är nästan hälften av de som besvarat undersökningen kritiska mot antalsmålen.

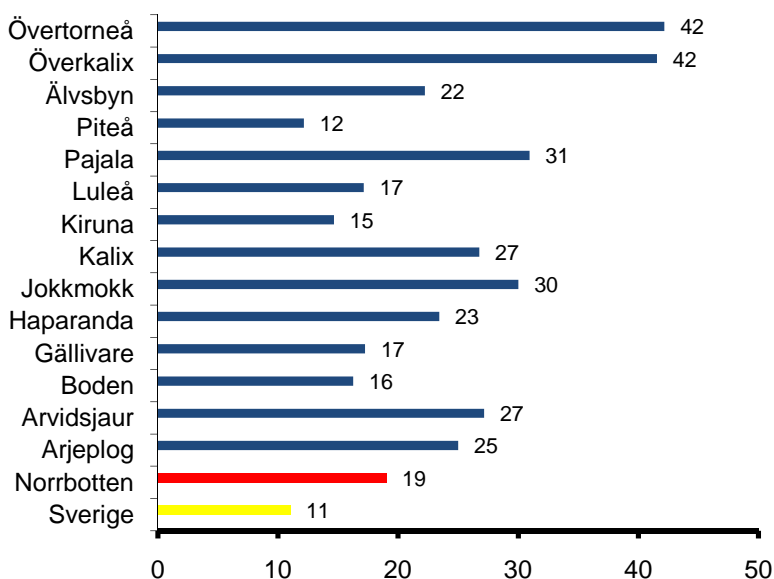
Attityder till antalsmålet för järv

I Norrbotten är järven inte lika kontroversiell som till exempel björnen. Det är fler norrbottningar som ställer sig bakom riksdagens antalsmål för järv (63 %) jämfört med antalsmålen för björn. Det är emellertid ungefär lika stor andel (14 %) som vill se fler järvar som också vill se fler björnar. Totalt sett innebär det att nästan 80 % av norrbottningarna stödjer riksdagens antalsmål för järven.

Även om oppositionen mot det fastställda målet för järv är lägre jämfört med oppositionen mot antalsmålet för björn kan vi notera en växande kritik även här. Att döma av svaren vill norrbottningarna ha betydligt färre järvar jämfört med övriga Sverige (se figur BD2). Även här finns emellertid skillnader i attityder inom länet. Oppositionen mot antalsmålen är starkare i till exempel Övertorneå, Överkalix, Pajala, Kalix Jokkmokk och Haparanda jämfört med Boden, Gällivare, Kiruna och Piteå. I genomsnitt anser 23 % av invånarna att andelen järvar bör minska.

Figur BD2. Andel (%) som vill minska antalsmålet för järv

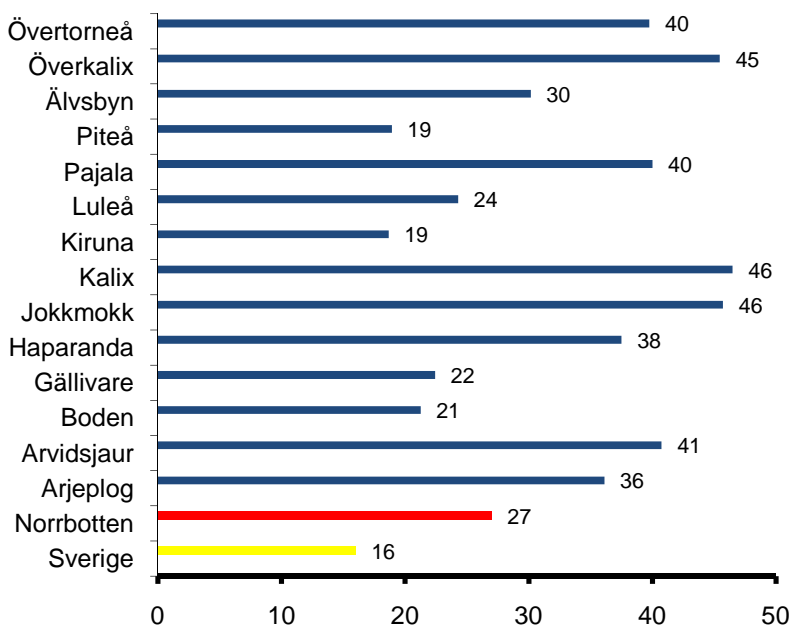

Figur BD3. Andel (%) som vill minska antalsmålet för lodjur

Mest kritiska är invånarna i Övertorneå, Överkalix, Arvidsjaur och Arjeplog. I Övertorneå och Överkalix är det mer än 40 % av de som svarat på undersökningen som uppger att de anser att antalsmålet bör minska. I Piteå, Kiruna, Boden och Luleå är kritikerna till antalsmålet för lodjur däremot relativt få. Även här går skiljelinjen i attityder mellan större och mindre tätorter, med fler kritiker i de mindre tätorterna.

Attityder till antalsmålet för varg

Lite drygt hälften av norrbottningarna (52 %) anser att det fastställda antalsmålet på 200 vargar är acceptabelt och 22 % anser att antalsmålet bör utökas. Cirka tre fjärdedelar av norrbottningarna anser således att det bör finnas minst 200 eller fler vargar i Sverige. En

Attityder till antalsmålet för lodjur

Som nämnts ovan är lodjuret det mest populära av de fyra rovdjuren bland norrbottningarna. Det visar sig också i inställningen till riksdagens antalsmål där 61 % av norrbottningarna anser att antalsmålet som riksdagen fastställt för lodjur är acceptabelt, medan 20 % anser att antalsmålet bör öka. Ungefär lika stor andel (19 %) anser emellertid att lodjuren är för många och vill minska antalsmålet.

fjärdedel av invånarna ställer sig emellertid kritiska till antalsmålet. En kritik som har ökat sedan 2004. Som figuren visar finns det även i den här frågan stora skillnader mellan kommunerna. I en majoritet av kommunerna anser mer än en tredjedel av de som besvarat undersökningen att antalsmålet för vargar är för högt. I vissa kommuner är det närmare hälften som ställer sig kritiska till antalsmålen.

Figur BD4. Andel som vill minska antalsmålet för varg

Västerbotten

Sammanfattning

Attityder till rovdjur

- En majoritet av invånarna i Västerbotten gillar att det finns rovdjur i Sverige.
- Lodjuret är det mest populära av de fyra stora rovdjuren, därefter följer björn, järv och varg.
- Alla de fyra stora rovdjuren förlorar något i popularitet sedan 2004. Det är emellertid främst björnen som en något större andel ogillar, när det gäller vargen intar fler en neutral ståndpunkt.

Attityder till antalsmålen för rovdjur

- En majoritet av invånarna i Västerbottens län stödjer riksdagens antalsmål för rovdjur. Beroende på art anser mellan 45-62 % att målen är acceptabla, och mellan 13-27 % anser att antalsmålen bör höjas.
- En växande minoritet anser emellertid att antalsmålen för de olika arterna bör minska. 34 % av invånarna i Västerbotten anser att antalsmålet för björn är för högt.
- Attityderna varierar kraftigt mellan kommunerna. I vissa kommuner är stödet för antalsmålen högt. I andra kommuner anser en majoritet av invånarna att antalsmålen bör sänkas.

Svarsfrekvens i Västerbotten

Kommun	Svarsfrekvens
MALÅ	49 %
ROBERTSFORS	50 %
SKELLEFTEÅ	51 %
ÅSELE	54 %
VÄNNÄS	55 %
UMEÅ	55 %
VILHELMINA	55 %
DOROTEA	55 %
STORUMAN	56 %
VINDELN	57 %
NORSJÖ	58 %
LYCKSELE	58 %
SORSELE	59 %
BJURHOLM	60 %

I Västerbotten besvarade i snitt 53 % av de slumpvis utvalda och permanent bosatta personerna i länets 15 kommuner på attitydundersökningen. Högst svarsfrekvens var det i länets två minsta kommuner Bjurholm och Sorsele, tätt följda av Lycksele, Norsjö och Vindeln. Lägst var svarsfrekvensen i Malå, Robertsfors och Skellefteå. Svarsfrekvensen är betydligt lägre jämfört med 2004 års undersökning. Fortfarande ligger svarsfrekvensen över riksgenomsnittet vilket tyder på att frågorna i undersökningen intresserar västerbottningarna. Svarsfrekvensen och fördelningen av svaren begränsar möjligheterna att testa attitydförändringarna i enskilda kommuner. De förändrade i attityder som redovisas nedan är därför enbart de skillnader som kan utläsas på länsnivå.

Tabell AC1. Svarsfrekvens i Västerbottens län

Attityder till rovdjur i Västerbotten

För att få en uppfattning om vad västerbottningarna anser om de fyra stora rovdjuren ställde vi frågan ”Vad tycker du om att björn, järv, lo och varg finns i Sverige?”. Som tabell AC2 visar är lodjuret det mest populära rovdjuret bland invånarna i länet. 70 % uppger att de gillar att det finns lodjur i Sverige. 66 % uppger att de gillar att björnen finns i Sverige, medan 63 och 62 % gillar att vargen respektive järven finns i Sverige.

Tabell AC2. Attityder till rovdjur i Västerbotten (%). *anger att förändringen är statistiskt säkerställd

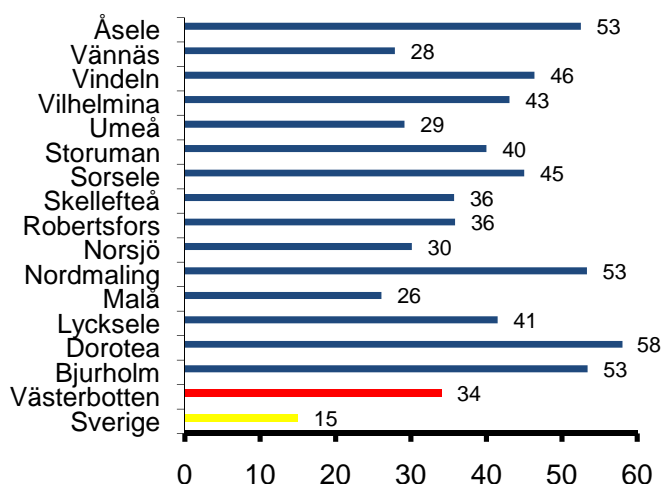
Attityd	Björn			Järv			Lodjur			Varg		
	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.
Ogillar	14	9	5*	10	5	5*	7	4	3*	19	13	5*
Neutral	20	20	0	28	30	-2	22	23	-1	18	24	-5*
Gillar	66	71	-5*	62	64	-2	70	73	-3	63	63	0

Av de fyra rovdjuren är vargen det minst populära rovdjuret i Västerbotten. Jämfört med 2004 förlorar emellertid alla de fyra rovdjuren i popularitet. Som tabell AC2 visar sker det en trendförskjutning i riktning från de som gillar de olika rovdjuren till mer neutrala eller ogillande ståndpunkter. När det gäller vargen har förskjutningen skett från de som innehar en neutral ståndpunkt till en ogillande, när det gäller björnen har förskjutningen skett direkt från de som gillar till de som ogillar att björnen finns i Sverige.

Attityder till Riksdagens mål för stora rovdjur

För att få en uppfattning om vad invånarna i Västerbotten anser om de antalsmål som Riksdagen beslutade om våren 2001 bad vi de tillfrågade svara på frågan ”Våren 2001 bestämde riksdagen hur många rovdjur vi ska ha i Sverige. De första målen för antalet föryngringar (honor som föder ungar) motsvarar minst 1000 björnar, 1500 lodjur, 575 järvar och 200 vargar. Vad anser du om de av riksdagen beslutade målen för rovdjur i Sverige?”. Nedan presenteras attityderna till de olika rovdjuren var för sig.

Attityder till antalsmålet för björn

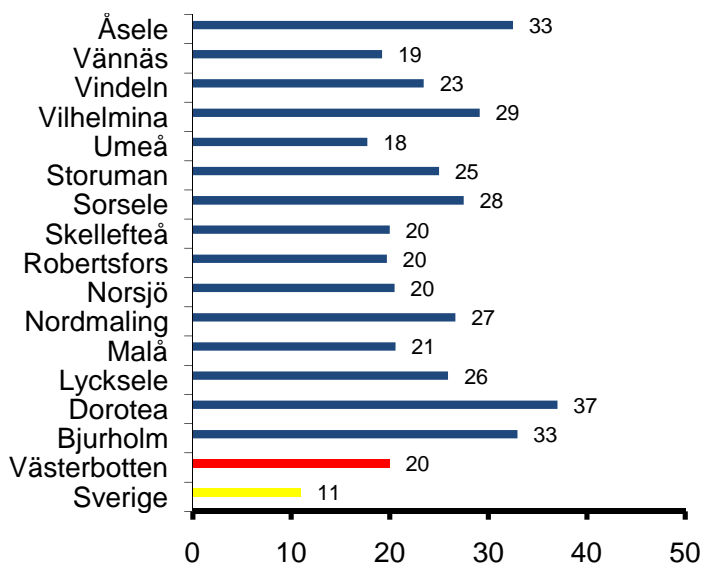

Figur AC1. Andel (%) som vill minska antalsmålet för björn

I Västerbotten är det lite drygt hälften av invånarna (53 %) som anser att att det mål på 1000 björnar som riksdagen fastställt är acceptabelt. 13 % anser att antalsmålet kan höjas. 2009 är det färre som vill höja antalsmålen, men också färre som anser att målen är acceptabla. Det avspeglar sig framförallt i oppositionen mot antalsmålen som ökat från 25 % 2004 till 37 % 2009. En förändring som är statistiskt säkerställd. Som figur AC1 illustrerar är det en majoritet i flera av Västerbottens kommuner som anser att målet på 1000 björnar bör minska. Om vi jämför 2009 med 2004 ser vi ett likartat mönster, d v s oppositionen mot målen återkommer i samma kommuner. Eftersom antalet tillfrågade per kommun är få bör den eventuella ökning av oppositionen som vi ser i de enskilda kommunerna hanteras med försiktighet. De förändringar vi ser kan däremot ses som en tendens som återfinns i samtliga rovdjurslän, d v s att oppositionen mot riksdagens antalsmål för björnar växer.

Attityder till antalsmålet för järv

I Västerbotten ställer sig 62 % av invånarna bakom riksdagens antalsmål på 575 järvar. 18 % anser att antalsmålet bör öka. Eftersom antalsmålet för järv ännu inte är uppnått vill således

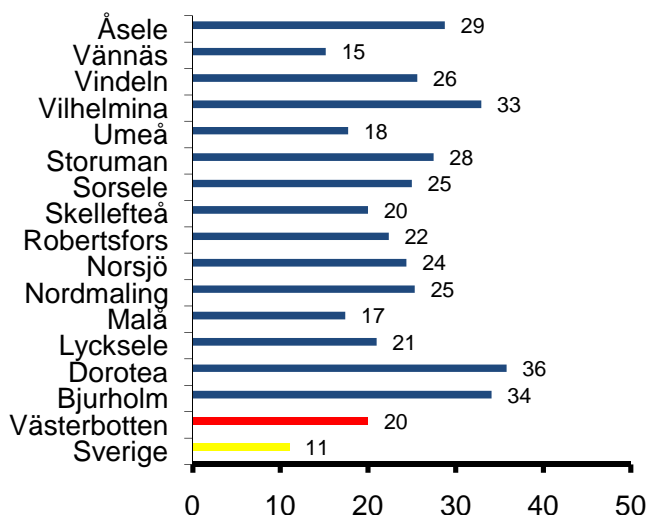

80 % av västerbottningarna se fler järvar i Sverige. Stödet för riksdagens antalsmål för järv är därmed betydligt starkare än stödet för till exempel björn. Det innebär i sin tur att oppositionen mot målet är relativt lågt. Även här kan vi emellertid se att oppositionen växer, från 15 % 2004 till 20 % 2009. En statistiskt säkerställd förändring. Som figur AC2 visar varierar attityderna mellan kommunerna. Oppositionen mot antalsmålen för järv är starkare i till exempel Dorotea, Bjurholm, Åsele, Sorsele och Nordmaling jämfört med i de flesta kustkommunerna.

Figur AC2. Andel (%) som vill minska antalsmålet för järv.

Attityder till antalsmålet för lodjur

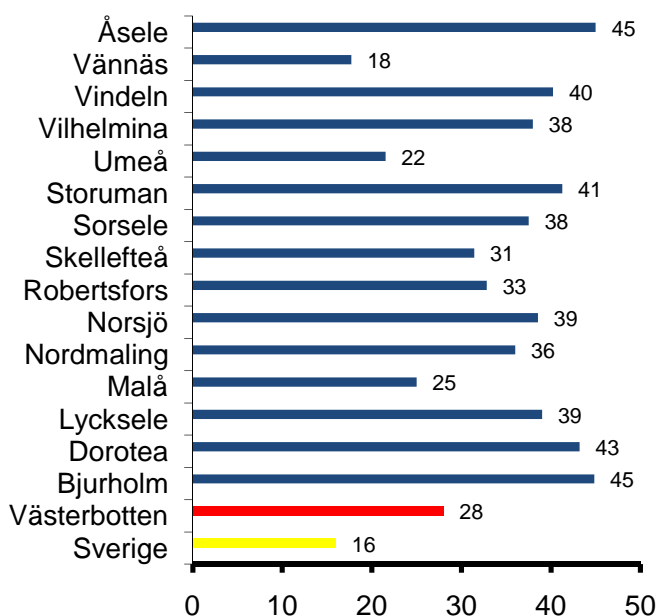
I likhet med antalsmålen för järv anser 80 % av västerbottningarna att antalsmålet för lodjur är acceptabelt (62 %) eller att det bör öka (18 %). Även här kan vi således se ett stort stöd för antalsmålen och därmed också relativt få kritiker till målen. Var femte västerbottning anser att målet på 1500 lodjur är för högt och bör minska. Även här kan vi se en svag förändring i negativ riktning. Den förändringen är emellertid inte statistiskt säkerställd. Oppositionen mot antalsmålen varierar i länet och återfinns som tabelle AC3 visar i ungefär samma kommuner som för björn och järv, dvs Dorotea, Bjurholm, Vilhelmina och Åsele, medan den är betydligt lägre i kustkommunerna.

Figur AC3. Andel (%) som vill minska antalsmålet för lodjur

Attityder till antalsmålet för varg

I Västerbotten anger 72 % av invånarna att de anser att det mål för varg som riksdagen fastställt är acceptabelt (45 %) eller att det bör öka (27 %). Nästan var tredje västerbottning är emellertid av motsatt uppfattning. I vissa av länets kommuner är det 40 % eller fler av de som svarat på den här undersökningen som anser att antalsmålet för varg bör minska. Oppositionen återfinns främst i Bjurholm, Åsele, Dorotea och Storuman och Vindeln. I Vännäs, Umeå och Malå är kritikerna till antalsmålen däremot relativt få. Ett visst mönster kan skönjas, d v s oppositionen mot antalsmålen är med något undantag lägre i kustkommunerna och högre i inlandskommunerna. Precis som är fallet med de övriga rovdjuren kan vi se en viss förändring över när det gäller västerbottningarnas attityder till antalsmålen. Det är ungefär lika många, sett över tid som tycker att antalsmålen är för låga, men färre som ställer sig neutrala till frågan och därmed fler som vill sänka antalsmålet.

Figur AC4. Andel (%) som vill minska antalsmålet för varg

Jämtland

Sammanfattning

Attityder till rovdjur

- En majoritet av invånarna i Jämtland gillar att det finns rovdjur i Sverige.
- Lodjuret är det mest populära av de fyra stora rovdjuren, därefter följer björn, järv och varg.
- Attityderna till rovdjuren är relativt stabila mellan 2009 och 2004, förutom när det gäller björnen, vars popularitet minskat något.

Attityder till antalsmålen för rovdjur

- En majoritet av invånarna i Jämtlands län stödjer riksdagens antalsmål för rovdjur. Beroende på art anser mellan 48-62 % att målen är acceptabla, och mellan 15-21% anser att antalsmålen bör höjas.
- I Jämtland anser 37 % att antalsmålet för björn bör sänkas.
- Attityderna varierar kraftigt mellan kommunerna. I vissa kommuner är stödet för antalsmålen högt. I andra kommuner anser en majoritet av invånarna att antalsmålen bör sänkas.

Svarsfrekvens i Jämtland

Kommun	Svarsfrekvens
HÄRJEDALEN	48 %
BERG	48 %
ÖSTERSUND	53 %
RAGUNDA	54 %
STRÖMSUND	60 %
ÅRE	61 %
BRÄCKE	62 %
KROKOM	63 %

Tabell Z1. Svarsfrekvens i Jämtlands län

I Jämtland besvarade i snitt 56 % av de slumpvis utvalda och permanent bosatta personerna i länets 8 kommuner på den här attitydundersökningen. Högst svarsfrekvens var det i Krokoms och Bräcke, lägst i Härjedalen och Bergs kommuner. Även i Jämtland är svarsfrekvensen betydligt lägre jämfört med 2004 års undersökning. Fortfarande ligger svarsfrekvensen över riksgenomsnittet vilket tyder på att frågorna intresserar jämtarna. Svarsfrekvensen och fördelningen av svaren begränsar möjligheterna att testa attitydförändringarna i enskilda kommuner.

De förändrade i attityder som redovisas nedan är därför enbart de skillnader som kan utläsas på länsnivå.

Attityder till rovdjur i Jämtland

För att få en uppfattning om vad jämtlänningarna anser om rovdjuren ställde vi frågan ”*Vad tycker du om att björn, järv, lo och varg finns i Sverige?*”. Som tabell Z2 visar är lodjuret det mest populära rovdjuret bland invånarna i länet. 73 % uppger att de gillar att det finns lodjur i Sverige. 68 % uppger att de gillar att björnen finns i Sverige, medan 67 % och 65 % gillar att järv respektive varg finns i Sverige.

Tabell Z2. Attityder till rovdjur i Jämtland (%) *anger att förändringen är statistiskt säkerställd

Attityd	Björn			Järv			Lodjur			Varg		
	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.
Ogillar	11	9	1	7	9	-2	6	8	-2	16	18	-3
Neutral	21	15	6*	26	23	3	21	18	3	19	17	2
Gillar	68	76	-8*	67	68	-1	73	74	-1	65	64	1

Jämfört med 2004 är attityderna till rovdjuren i Jämtland relativt stabila förutom när det gäller björnens förekomst i Sverige. Här kan vi se en signifikant förändring i årets undersökning jämfört med 2004 års undersökning. Attitydförskjutningen går från de som anger att de gillar att det finns björn i Sverige till en mer neutral position. Det innebär att björnen som tidigare var det mest populära rovdjuret i Jämtland nu börjar närma sig samma siffror som för vargen som är det minst populära rovdjuret i länet.

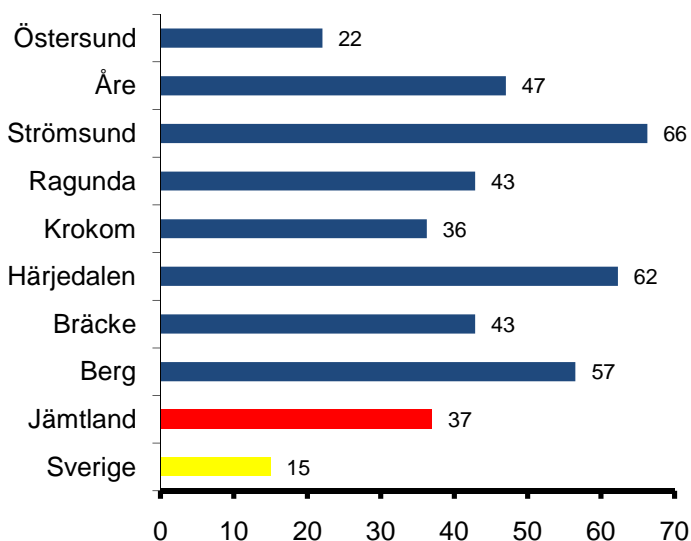
Attityder till Riksdagens mål för stora rovdjur

För att få en uppfattning om vad invånarna i Jämtland anser om de antalsmål som Riksdagen beslutade om våren 2001 bad vi de tillfrågade svara på frågan ”*Våren 2001 bestämde riksdagen hur många rovdjur vi ska ha i Sverige. De första målen för antalet föryngringar (honor som föder ungar) motsvarar minst 1000 björnar, 1500 lodjur, 575 järvar och 200 vargar. Vad anser du om de av riksdagen beslutade målen för rovdjur i Sverige?*”. Nedan presenteras attityderna till de olika rovdjuren var för sig.

Attityder till antalsmålet för björn

Den trendförskjutning som kunde noteras för jämtarnas attityder till björnens förekomst i Sverige återfinns också i attityderna till riksdagens antalsmål för björn. Det är fortfarande 62 % som anser att målet är acceptabelt (48 %) eller bör öka (15 %), men andelen jämtar som vill minska antalsmålet har ökat från 30 till 37 %. En ökning som är statistiskt säkerställd. Andelen som ställer sig kritisk till antalsmålet för björn är därmed mer än dubbelt så stor som andelen svenskar som vill minska antalet björnar. I Strömsund och Härjedalens kommuner anser över 60 % av de som svarat på undersökningen att antalsmålet för björn bör minska. Även i Bergs kommun är kritikerna i majoritet. Jämfört med 2004 återfinns oppositionen i ungefär samma kommuner i Jämtland. Eftersom svarsfrekvensen är så låg har vi emellertid inte kunnat fastställa förändringen statistiskt. I Östersunds kommun är andelen kritiker till antalsmålet däremot relativt lågt, enbart 22 %

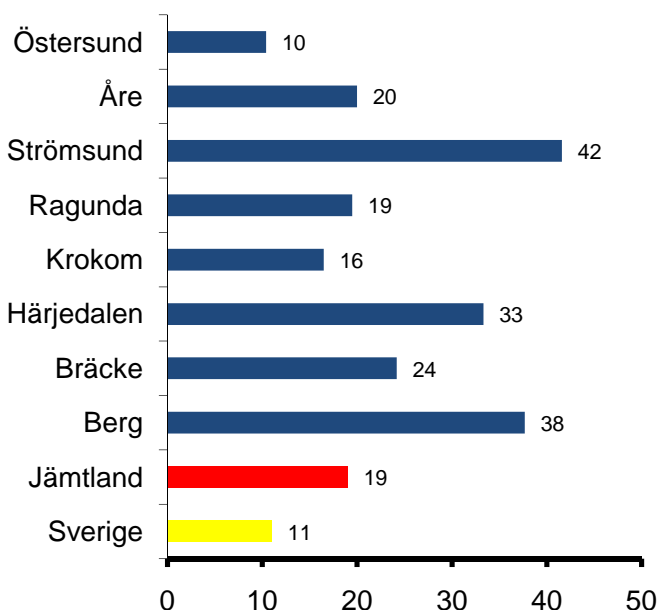

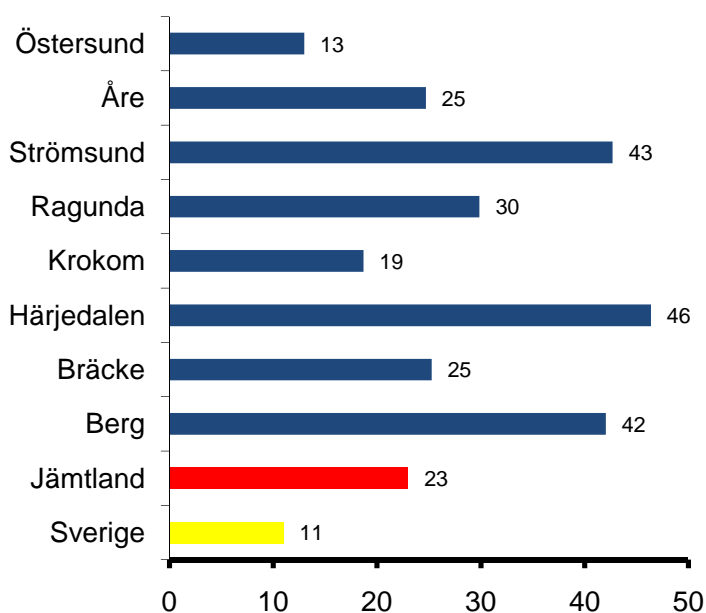
Figur Z1. Andel (%) som vill minska antalsmålet för björn.

Attityder till antalsmålet för järv

Antalsmålet för järv har en betydligt större uppslutning i Jämtland jämfört med antalsmålet för björn. Drygt 80 % av jämtarna anger att de uppfattar antalsmålet för järv som acceptabelt (62 %) eller att det bör öka (19 %). En viss trendförskjutning kan dock noteras. Andelen som anser att antalsmålet bör höjas minskar till förmån för de som anser att målet är acceptabelt. Kritikerna till målet ligger kvar på samma nivå (19 %) från 2004 till 2009. Attityderna till antalsmålen varierar rejält mellan kommunerna i länet. I Östersund är kritikerna väldigt få och i linje med riksgenomsnittet (11 %) medan andelen kritiker till antalsmålet för järv ligger runt 40 % i Strömsund och Bergs kommuner.

Figur Z2. Andel (%) som vill minska antalsmålet för järv

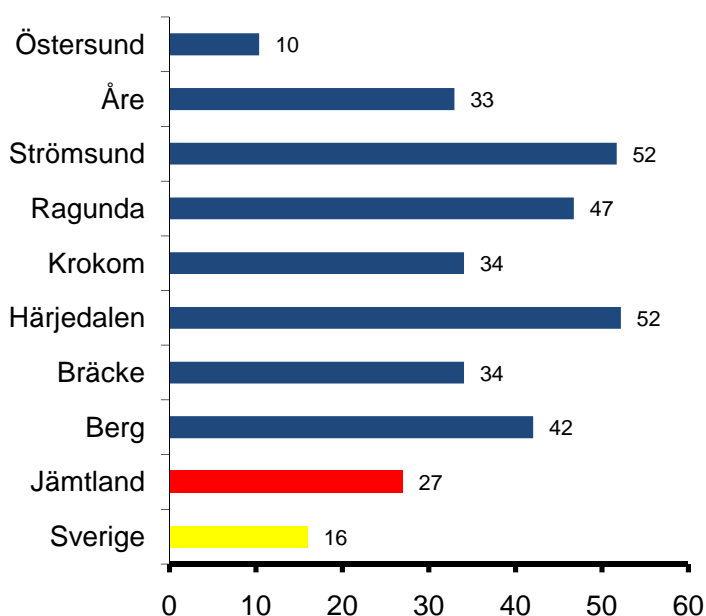
Attityder till antalsmålet för lodjur

Cirka 80 % av jämtarna anger att de accepterar (59 %) eller vill öka (18 %) riksdagens antalsmål på 1500 lodjur. Stödet för antalsmålen är således starkt, vilket i sin tur innebär att andelen kritiker är relativt få (23 %). Variationen mellan kommunerna är emellertid stor. I Östersund är andelen kritiker liten, i paritet med riksgenomsnittet, medan den är betydligt större i Härjedalen, Strömsund och Bergs kommuner.

Figur Z3. Andel (%) som vill minska antalsmålet för lo.

Attityder till antalsmålet för varg

Andelen jämtar som anser att riksdagens antalsmål för varg är acceptabelt har ökat från 44 till 50 % från 2004 till 2009. Andelen som vill se fler vargar har emellertid minskat något från 28 % till 23 % under samma tidsperiod. Detta är en statistiskt säkerställd förändring. Kritikerna ligger dock kvar på ungefär samma nivå (27 %) som 2004. Om vi ser till fördelningen av attityder i länet kan vi se även här att meningarna är delade. I Östersund är det enbart 10 % som anser att riksdagens mål är för högt. Det är betydligt färre än motsvarande andel på riksnivå. I Strömsund och Härjedalen däremot är det en majoritet av de som svarat på undersökningen som anser att antalsmålet är för höga och bör minskas.

Figur Z4. Andel (%) som vill minska antalsmålet för varg

Västernorrland

Sammanfattning

Attityder till rovdjur

- En majoritet av invånarna i Västernorrland gillar att det finns rovdjur i Sverige.
- Lodjuret är det mest populära av de fyra stora rovdjuren, därefter följer björn, varg och järv.
- Alla de fyra stora rovdjuren har minskat något i popularitet i Västernorrland. Den största förändringen kan emellertid noteras för björnen.

Attityder till antalsmålen för rovdjur

- En majoritet av invånarna i Västernorrland stödjer riksdagens antalsmål för rovdjur. Beroende på art anser mellan 53-63 % att målen är acceptabla, och mellan 13-19 % anser att antalsmålen bör höjas.
- En växande minoritet anser emellertid att antalsmålen för de olika arterna bör minska. 33 % av invånarna i Västernorrland anser att antalsmålen för björn är för högt.
- Attityderna varierar kraftigt mellan kommunerna. I vissa kommuner är stödet för antalsmålen högt. I andra kommuner anser en majoritet av invånarna att antalsmålen bör sänkas.

Svarsfrekvens i Västernorrland

I Västernorrland besvarade i snitt 50 % av de slumpvis utvalda och permanent bosatta personerna i länets 7 kommuner på den här attitydundersökningen. Högst svarsfrekvens var det i Örnsköldsvik och Sollefteå, lägst i Sundsvall och Kramfors.

Tabell Y1. Svarsfrekvens i Västernorrlands län

Kommun	Svarsfrekvens
SUNDSVALL	45 %
KRAMFORS	46 %
TIMRÅ	48 %
HÄRNÖSAND	49 %
ÅNGE	49 %
SOLLEFTEÅ	54 %
ÖRNSKÖLDSVIK	55 %

Även i Västernorrland är svarsfrekvensen betydligt lägre jämfört med 2004 års undersökning. Fortfarande ligger svarsfrekvensen något över riksgenomsnittet vilket tyder på att frågorna i undersökningen intresserar länsborna. Svarsfrekvensen och fördelningen av svaren begränsar möjligheterna att testa attitydförändringarna i enskilda kommuner. De förändrade i attityder som redovisas nedan är därför enbart de skillnader som kan utläsas på länsnivå.

Attityder till rovdjur i Västernorrland

För att få en uppfattning om vad västernorränningarna anser om rovdjuren ställde vi frågan "Vad tycker du om att björn, järv, lo och varg finns i Sverige?". Som tabell Y2 visar är lodjuret det mest populära rovdjuret bland invånarna i länet. 68 % uppger att de gillar att det finns lodjur i Sverige. Något färre, 64 %, gillar att det finns björn i Sverige medan 60, respektive 59 % gillar att det finns varg och järv i Sverige.

Tabell Y2. Attityder till rovdjur i Västernorrland

Attityd	Björn			Järv			Lodjur			Varg		
	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.
Ogillar	15	9	6*	8	7	1	6	5	-1	19	14	5*
Neutral	21	21	0	34	29	5	27	22	5	21	21	0
Gillar	64	70	-7*	59	64	-5	68	73	-5	60	65	-5

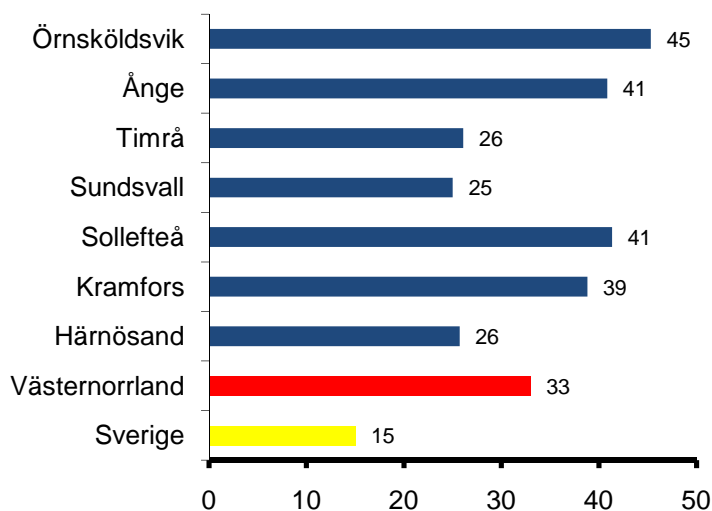
Alla de fyra stora rovdjuren har minskat i popularitet i Västernorrland. Den största förändringen kan emellertid noteras för björnen där andelen som gillar att björnen finns i Sverige har minskat med 7 procentenheter och andelen som ogillar att det finns björn har ökat med i stort sett motsvarande siffror. Vi kan se nästan samma förändring när det gäller vargen där andelen som gillar att varg finns i Sverige har minskat till förmån för de som har motsatt uppfattning. När det gäller de två andra rovdjuren dvs. lo och järv har andelen som gillar de två djuren minskat men till förmån för mer neutrala åsikter.

Attityder till Riksdagens mål för stora rovdjur

För att få en uppfattning om vad invånarna i Västernorrland anser om de antalsmål som Riksdagen beslutade om våren 2001 bad vi de tillfrågade svara på frågan "Våren 2001 bestämde riksdagen hur många rovdjur vi ska ha i Sverige. De första målen för antalet föryngringar (honor som föder ungar) motsvarar minst 1000 björnar, 1500 lodjur, 575 järvar och 200 vargar. Vad anser du om de av riksdagen beslutade målen för rovdjur i Sverige?". Nedan presenteras attityderna till de olika rovdjuren var för sig.

Attityder till antalsmålet för björn

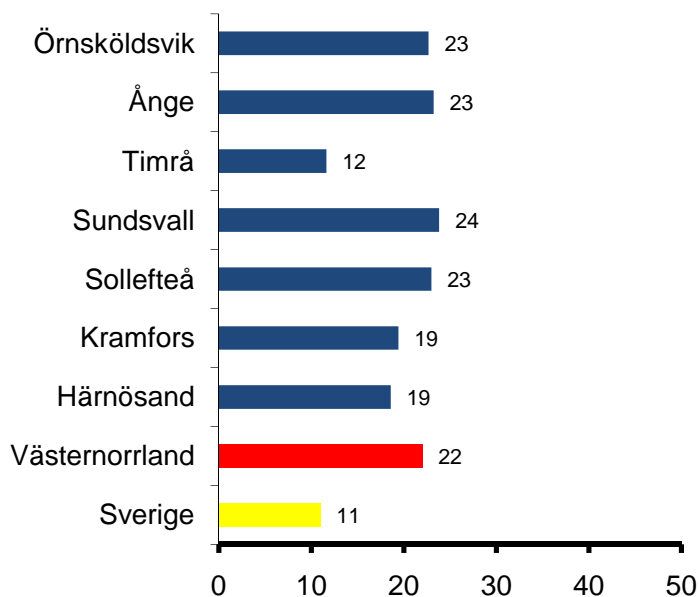
Den trendförskjutning som kunde noteras för västernorränningarnas attityder till björnens förekomst i Sverige återfinns också i attityderna till de politiskt fastställda målen för björnen. Det är fortfarande 53 % som anser att antalsmålen är acceptabla eller bör öka, 13 %, men andelen som anser att målen är för höga har ökat med 13 procentenheter från 20 till 33 % under den senaste femårsperioden. Björnens minskade popularitet hos västernorränningarna avspeglar sig således även i en kritik mot de av riksdagen fastställda antalsmålen för björn. Som figur Y1 visar finns en relativt stor spännvidd i attityder mellan länets kommuner. I Sundsvall, Timrå och Härnösand anser ungefär en fjärde del av de som svarat på undersökningen att antalsmålen är för höga. I Örnsköldsvik, Ånge och Sollefteå är det däremot över 40 % som anser att antalsmålen bör minska.

Figur Y4. Andel (%) som vill minska antalsmålet för björn.

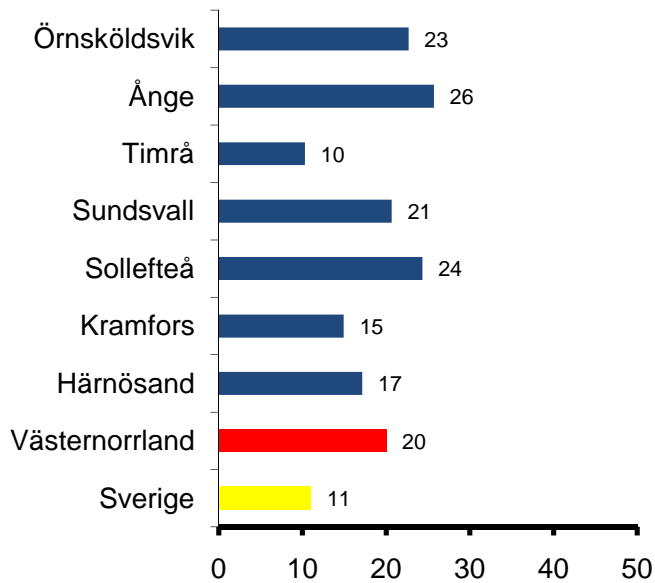
Attityder till antalsmålet för järv

Närmare 80 % av västernorrlänningarna ställer sig bakom antalsmålet för järv. 63 % anser att målet är acceptabelt medan 15 % anser att det bör öka. Sedan 2004 har andelen som stödjer riksdagens mål minskat med cirka 10 procentenheter, en förändring som är statistiskt säkerställd. På länsnivå är det numera 22 % som anser att målet är för högt och bör sänkas. Variationen mellan kommunerna i länet är emellertid, om man bortser från Timrå, inte särskilt stor. I de flesta av kommunerna vill mellan 20 och 24 % minska antalsmålen för järv.

Figur Y2. Andel (%) som vill minska antalsmålet för järv.

Attityder till antalsmålet för lodjur

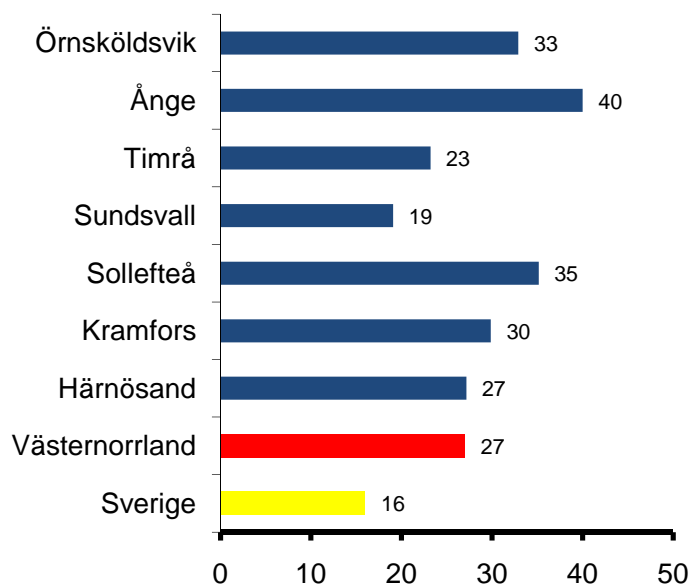
I Västernorrland ligger stödet för det av riksdagen fastställda antalsmålet för lodjur på ungefär samma nivå som för järven, dvs. 80 %. I länet är det 62 % som anser att antalsmålet är acceptabelt medan 18 % kan tänka sig en höjning av målet.

Av motsatt uppfattning är 20 % som anser att målet är för högt och bör sänkas. Som figur Y3 visar är andelen som vill minska målet för lodjur som högst i Ånge och Sollefteå och lägst i Timrå.

Figur Y3. Andel (%) som vill minska antalsmålet för lodjur.

Attityder till antalsmålet för varg

Stödet för de politiskt fastställda målen för varg är inte lika högt som för järv och lo i Västernorrland. Hälften av invånarna anser att målet för varg är acceptabelt, medan 23 % kan tänka sig att öka antalet. Det är signifikant färre jämfört med 2004 års undersökning. Andelen som vill sänka antalsmålet har ökat med sju procentenheter från 20 till 27 %. I Sundsvall och Timrå är stödet för antalsmålen som högst medan det är som lägst i Ånge och Sollefteå och Örnsköldsvik.

Figur Y4. Andel (%) som vill minska antalsmålet för varg.

Gävleborg

Sammanfattning

Attityder till rovdjur

- En majoritet av invånarna i Gävleborg gillar att det finns rovdjur i Sverige.
- Lodjuret är det mest populära av de fyra stora rovdjuren, därefter följer björn, järv och varg.
- Attityderna till rovdjuren är relativt stabila mellan 2004 och 2009. Den enda statistiskt säkerställda förändringen gäller björnen vars popularitet minskar något.

Attityder till antalsmålen för rovdjur

- En majoritet av invånarna i Gävleborg stödjer riksdagens antalsmål för rovdjur. Beroende på art anser mellan 45-64 % att målen är acceptabla, och mellan 14-21% anser att antalsmålen bör höjas.
- En stor, och sedan 2004, växande minoritet anser emellertid att antalsmålen för de olika arterna bör minska. 33 % av invånarna i Gävleborg anser att antalsmålen för varg och björn bör sänkas.
- Attityderna varierar kraftigt mellan kommunerna. I vissa kommuner är stödet för antalsmålen högt. I andra kommuner anser en majoritet av invånarna att antalsmålen bör sänkas.

Svarsfrekvens i Gävleborg

Tabell XI. Svarsfrekvens i Gävleborgs län

Kommun	Svarsfrekvens
NORDANSTIG	46 %
SÖDERHAMN	49 %
HOFORS	50 %
HUDIKSVALL	50 %
LJUSDAL	50 %
OCKELBO	51 %
SANDVIKEN	51 %
BOLLNÄS	52 %
GÄVLE	53 %
OVANÅKER	55 %

I Gävleborgs län svarade i genomsnitt 50 % av de slumpvis utvalda och permanent bosatta personerna i länets 10 kommuner på den här attitydundersökningen. Högst svarsfrekvens var det i Ovanåker och Gävle, lägst i Nordanstig och Söderhamn. Svarsfrekvensen är lägre jämfört med 2004 års undersökning. Fortfarande ligger svarsfrekvensen något över riksgenomsnittet vilket tyder på att frågorna i undersökningen intresserar länsborna. Svarsfrekvensen och fördelningen av svaren begränsar möjligheterna att testa attitydförändringarna i enskilda kommuner. De förändrade i attityder som redovisas nedan är därför enbart de skillnader som kan utläsas på länsnivå.

Attityder till rovdjur i Gävleborg

För att få en uppfattning om vad gävleborgarna anser om rovdjuren ställde vi frågan ”*Vad tycker du om att björn, järv, lo och varg finns i Sverige?*”. Som tabell X2 visar är lodjuret det mest populära rovdjuret bland invånarna i länet. 67 % uppger att de gillar att det finns lodjur i Sverige. Något färre, 64 %, gillar att det finns björn i Sverige medan 60, respektive 57 % gillar att det finns järv och varg i Sverige.

Tabell X2. Attityder till rovdjur i Gävleborg

Attityd	Björn			Järv			Lodjur			Varg		
	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.
Ogillar	14	9	4*	7	8	-1	6	7	-1	19	17	2
Neutral	23	24	-1	34	32	1	27	24	3	24	23	1
Gillar	64	67	-3	60	60	0	67	70	-2	57	60	-3

Förändringen sedan 2004 är något mindre i Gävleborg jämfört med de övriga rovdjurslänen. Den största förändringen och den enda som är statistiskt säkerställd gäller attityder till björnen. Björnen har förlorat i popularitet under den senaste femårsperioden, där andelen som säger att de gillar att björn finns i Sverige har minskat samtidigt som andelen som ogillar att björn finns i Sverige har ökat i motsvarande grad.

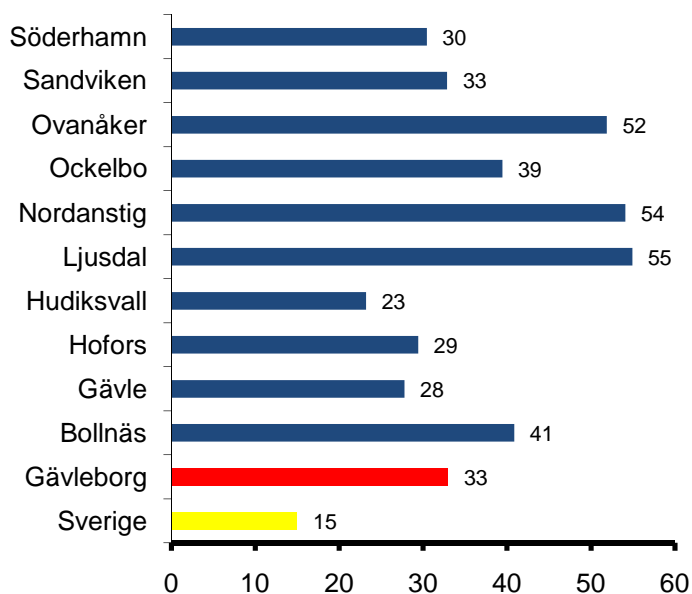
Attityder till Riksdagens mål för stora rovdjur

För att få en uppfattning om vad invånarna i Gävleborg anser om de antalsmål som Riksdagen beslutade om våren 2001 bad vi de tillfrågade svara på frågan ”*Våren 2001 bestämde riksdagen hur många rovdjur vi ska ha i Sverige. De första målen för antalet föryngringar (honor som föder ungar) motsvarar minst 1000 björnar, 1500 lodjur, 575 järvar och 200 vargar. Vad anser du om de av riksdagen beslutade målen för rovdjur i Sverige?*”. Nedan presenteras attityderna till de olika rovdjuren var för sig.

Attityder till antalsmålet för björn

Två tredjedelar av invånarna i Gävleborg ställer sig bakom riksdagens antalsmål för björn. Drygt hälften, 52 % anser att målen är acceptabla medan 14 % anser att det bör öka. En tredjedel av invånarna, 33 %, är emellertid av motsatt uppfattning. Det är en dubbelt så stor andel som på riksnivå. Jämfört med 2004 har andelen som är kritiska till målen blivit fler. På länsnivå är den här förändringen statistiskt säkerställd. Även om vi inte kan säkerställa förändringen i de enskilda kommunerna kan vi se samma tendens främst i de kommuner där oppositionen var stark redan för fyra år sedan. I Ljusdal, Ovanåker och Nordanstig är det en majoritet av de som svarat som anser att riksdagens antalsmål för björn bör sänkas. Även i Bollnäs och Ockelbo finns det en stor minoritet som vill sänka antalsmålet för björn.

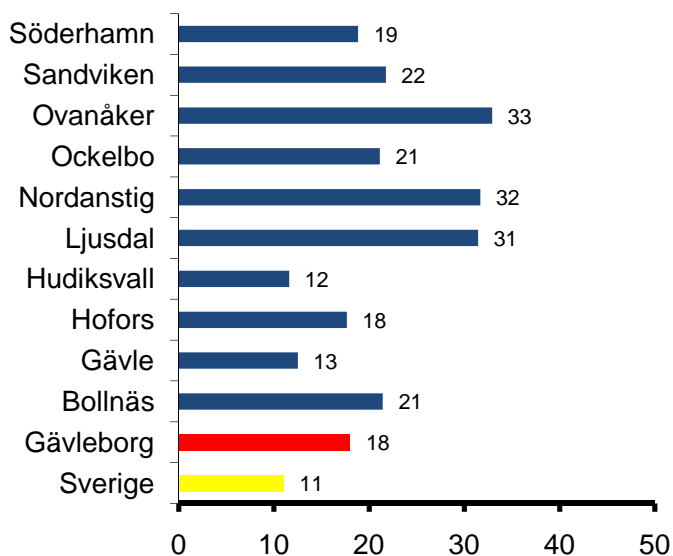

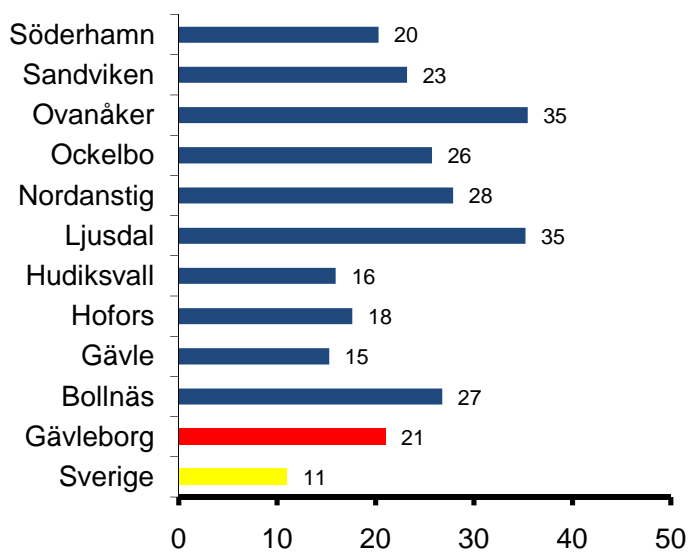
Figur X1. Andel (%) som vill minska antalsmålet för björn.

Attityder till antalsmålet för järv

Drygt 80 % av gävleborgarna ställer sig bakom antalsmålet för järv. 64 % anser att målet är acceptabelt medan 18 % anser att det bör höjas. Andelen som vill sänka målen är lika stor som den som vill höja den dvs., 18 %. Det är något större andel än på riksnivå där 11 % vill sänka antalsmålen. Jämfört med 2004 är attityderna till antalsmålen för järv stabila. Mest positiva till antalsmålen för järv är invånarna i Gävle och Hudiksvall och minst positiva är man i Ovanåker, Nordanstig och Ljusdal. Den främsta oppositionen mot antalsmålet för järv återfinns därmed i ungefär samma kommuner som för fyra år sedan.

Figur X2. Andel (%) som vill minska antalsmålet för järv.

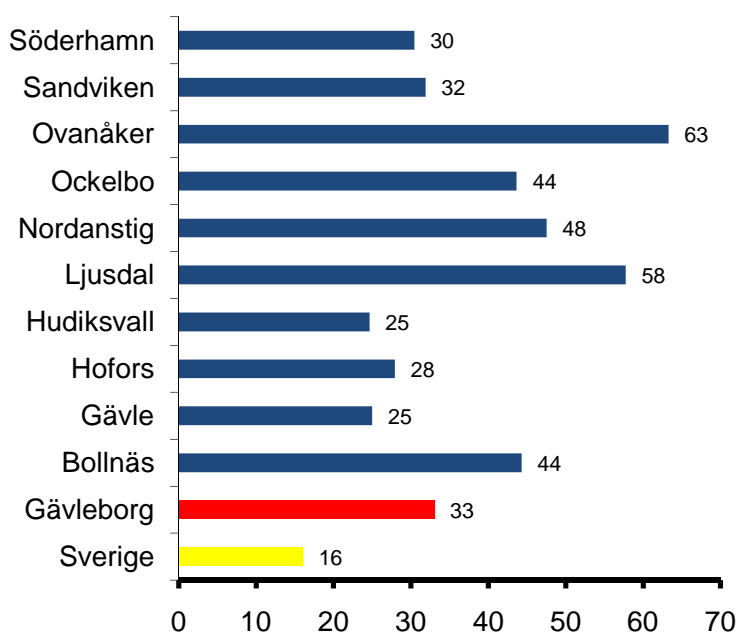
Attityder till antalsmålet för lodjur

Antalsmålen för lodjur har ett starkt stöd i Gävleborgs län. Cirka 80 % anser att målet är acceptabelt (59 %) medan 20 % kan tänka sig att öka målet. Ungefär lika många, dvs. 21 % anser emellertid att målet bör sänkas. Det är dubbelt så många som på riksnivå. Attityderna varierar mellan de olika kommunerna, i Gävle, Hudiksvall och Hofors är stödet för målet relativt högt medan det är desto lägre i Ovanåker och Ljusdal.

Figur X3. Andel (%) som vill minska antalsmålet för lo.

Attityder till antalsmålet för varg

Av de totalt 66 % som stödjer riksdagens antalsmål för varg är det 46 % som anser att målet är acceptabelt, och 21 % anser att det bör öka. Jämfört med 2004 är det sju procentenheter färre än för fem år sedan. Andelen som vill minska det av riksdagen fastställda målet för varg har ökat i motsvarande omfattning. Det betyder att var tredje invånare i länet vill se färre vargar. Det är en nästan dubbelt så stor andel jämfört med den andel i Sverige som vill minska antalet vargar dvs. 16 %. Förändringen är statistiskt säkerställd. I två av länets kommuner är det mer än hälften av de som svarat på den här undersökningen som anser att antalsmålet för varg bör sänkas. I Ovanåker anger 63 % att de vill att målet ska sänkas. I Ljusdal är motsvarande andel 58 %.

I Gävle, Hudiksvall och Hofors däremot landar oppositionen på omkring 25 % av de som svarat på den här undersökningen.

Figur X4. Andel (%) som vill minska antalsmålet för varg.

Dalarna

Sammanfattning

Attityder till rovdjur

- En majoritet av invånarna i Dalarna gillar att det finns rovdjur i Sverige.
- Lodjuret är det mest populära av de fyra stora rovdjuren, därefter följer björn, järv och varg.
- Jämfört med 2004 minskar samtliga rovdjur något i popularitet. Trenden går i riktning från uttalat positiva ståndpunkter till en mer neutral attityd. Vargen är den art som förlorar mest i popularitet.

Attityder till antalsmålen för rovdjur

- En majoritet av invånarna i Dalarna stödjer riksdagens antalsmål för rovdjur. Beroende på art anser mellan 43-64 % att målen är acceptabla, och mellan 15-19 anser att målen bör öka.
- En stor, och jämfört med 2004, växande minoritet anser emellertid att antalsmålen för de olika arterna bör minska. 37 % av invånarna i Dalarna anser att antalet vargar i Sverige bör minska.
- Attityderna varierar kraftigt mellan kommunerna. I vissa kommuner är stödet för antalsmålen högt. I andra kommuner anser en majoritet av invånarna att antalsmålen bör sänkas.

Svarsfrekvens i Dalarna

Tabell W1. Svarsfrekvens i Dalarnas län

Kommun	Svarsfrekvens
LUDVIKA	50 %
GAGNEF	51 %
VANSBRO	52 %
MALUNG	53 %
SMEDJEBACKEN	54 %
AVESTA	54 %
ORSA	54 %
SÄTER	55 %
MORA	55 %
BORLÄNGE	56 %
FALUN	57 %
HEDEMORA	58 %
ÄLVDALEN	60 %
LEKSAND	61 %
RÄTTVIK	61 %

I Dalarnas län svarade i genomsnitt 56 % av de slumpvis utvalda och permanent bosatta personerna i länets 15 kommuner på den här attitydundersökningen. Högst svarsfrekvens var det i Rättvik. Leksand och Älvdalen, lägst i Ludvika, Gagnef och Vansbro. Svarsfrekvensen är lägre jämfört med 2004 års undersökning. Fortfarande ligger svarsfrekvensen något över riksgenomsnittet vilket tyder på att frågorna i undersökningen intresserar länsborna.

Svarsfrekvensen och fördelningen av svaren begränsar möjligheterna att testa attitydförändringarna i enskilda kommuner. De förändrade i attityder som redovisas nedan är därför enbart de skillnader som kan utläsas på länsnivå.

Attityder till rovdjur i Dalarna

För att få en uppfattning om vad invånarna i Dalarna anser om rovdjuren ställde vi frågan "Vad tycker du om att björn, järv, lo och varg finns i Sverige?". Som tabell W2 visar är lodjuret det mest populära rovdjuret bland invånarna i länet. 67 % uppger att de gillar att det finns lodjur i Sverige. 66 %, gillar att det finns björn, medan 60, respektive 56 % gillar att det finns järv och varg i Sverige.

Tabell W2. Attityder till rovdjur i Dalarna. * Innebär statistiskt säkerställd skillnad (<.05).

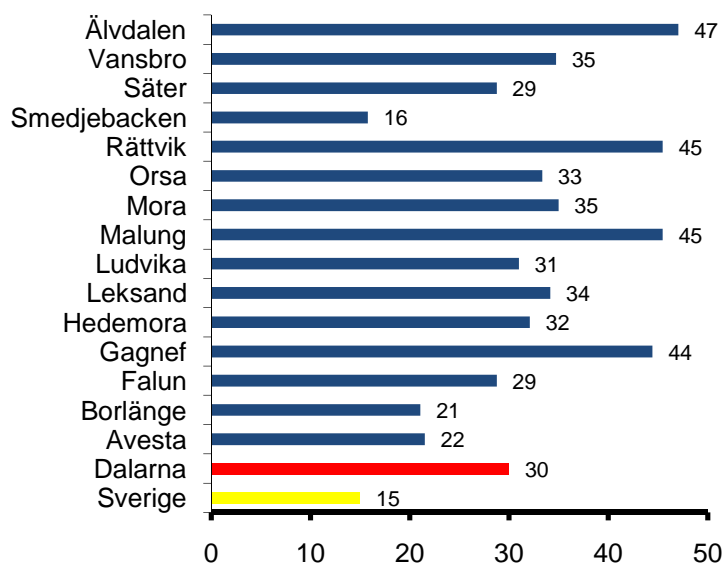
Attityd	Björn			Järv			Lodjur			Varg		
	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.	2009	2004	Diff.
Ogillar	12	11	1	7	8	-1	8	8	0	24	21	3
Neutral	22	19	3	32	27	6*	25	20	6*	21	16	4*
Gillar	66	70	-4*	60	65	-5*	67	73	-6*	56	63	-7*

Alla de fyra stora rovdjuren minskar i popularitet jämfört med 2004. Den största attitydförändringen sker för vargen, där andelen som gillar vargen minskar med sju procentenheter till förmån för de som har en neutral ståndpunkt, men också i någon mån till de som ogillar att vargen finns i Sverige. Även lodjuret, järven och björnen förlorar i popularitet. Här sker trendförskjutningen till de med en mer neutral ståndpunkt.

Attityder till Riksdagens mål för stora rovdjur

För att få en uppfattning om vad invånarna i Dalarnas län anser om de antalsmål som Riksdagen beslutade om våren 2001 bad vi de tillfrågade svara på frågan "Våren 2001 bestämde riksdagen hur många rovdjur vi ska ha i Sverige. De första målen för antalet föryngringar (honor som föder ungar) motsvarar minst 1000 björnar, 1500 lodjur, 575 järvar och 200 vargar. Vad anser du om de av riksdagen beslutade målen för rovdjur i Sverige?". Nedan presenteras attityderna till de olika rovdjuren var för sig.

Attityder till antalsmålet för björn

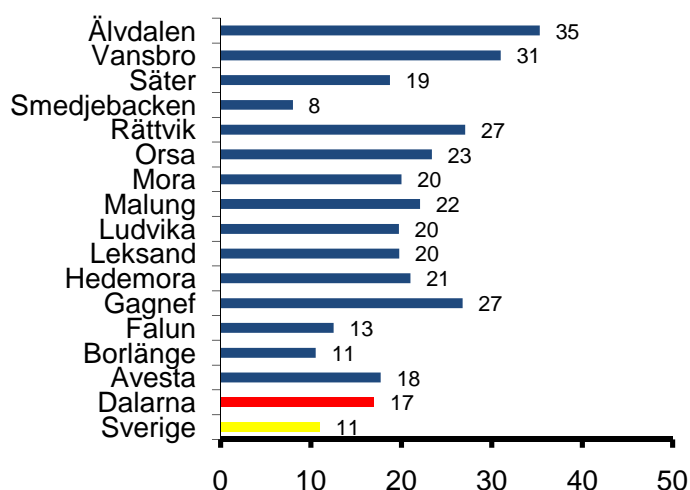

Figur W1. Andel (%) som vill minska antalsmålet för björn.

Av invånarna i Dalarnas län är det 70 % som stödjer riksdagens antalsmål för björn. 55 % anser att antalsmålet är acceptabelt, medan 15 % anser att det bör öka. Det betyder att 30 % vill sänka målet, dubbelt så stor andel som i riket. Sett över tid är åsikterna relativt stabila. Tendensen pekar i riktning mot att stödet för antalsmålen minskar. Det är emellertid inte en statistiskt säkerställd förändring. Attityderna till riksdagens antalsmål varierar starkt bland kommunerna. Stödet är som högst i Smedjebacken (16 %) där det ligger i paritet med riksgenomsnittet. I Älvdalen, Rättvik, Malung och Gagnef är det över 40 % som anser att antalsmålen för björn bör sänkas.

Attityder till antalsmålet för järv

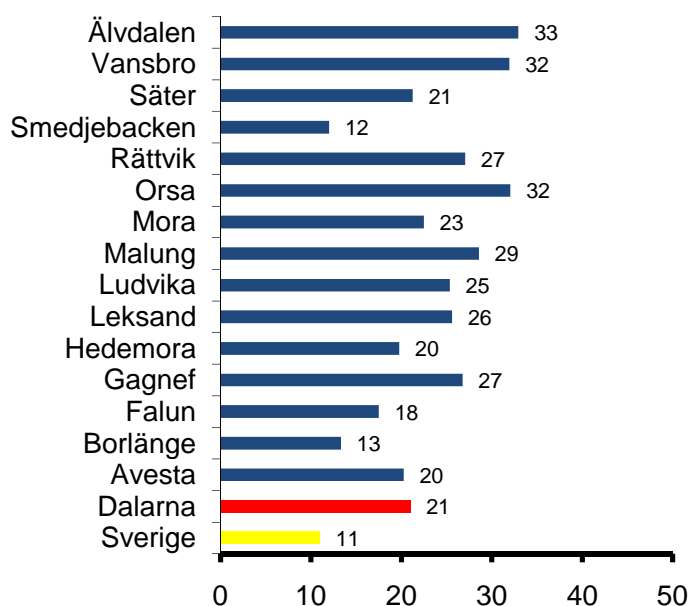
De antalsmål som riksdagen fastställt för järv får stöd av mer än 80 % av invånarna i Dalarna. 64 % av invånarna uppger att målet är acceptabelt, medan 19 % anger att målet bör höjas. Det är således enbart 17 % som är av motsatt uppfattning, och vill sänka målet. Även här kan vi se en stor variation mellan kommunerna i länet. Stödet för antalsmålet är starkast i Smedjebacken, Avesta och Borlänge. Svagast är det i Älvdalen, Vansbro, Rättvik och Gagnef.

Figur W2. Andel (%) som vill minska antalsmålet för järv.

Attityder till antalsmålet för lodjur

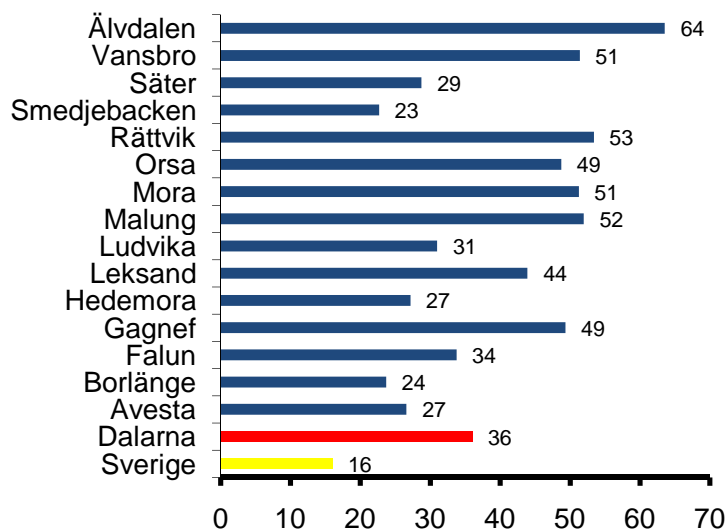
Stödet för riksdagens antalsmål vad gäller lodjur, är precis som i fallet med antalsmålen för järv starkt i Dalarna. 61 % anser att målet är acceptabelt, medan 19 % anser att målet bör höjas. 21 %, ungefär dubbelt så många som för riket, anser däremot att målet bör sänkas. Även här kan vi se ett likartat mönster av attityder som för björn och järv i länets kommuner. Stödet för antalsmålen är högst i Smedjebacken och Borlänge, och lägst i Älvdalen, Vansbro och Orsa.

Figur W3. Andel (%) som vill minska antalsmålet för lodjur.

Attityder till antalsmålet för varg

Bland de län som ingår i den här undersökningen är oppositionen mot det antalsmål för varg som fastställts av riksdagen högst i Dalarnas län. Fortfarande är det emellertid en majoritet av invånarna i Dalarna som stödjer målet. 43 % anser att målet är acceptabelt, 21 % vill se fler vargar. Den senare gruppen har krympt sedan 2004, från 26 till 21 %, samtidigt som den andel som vill se färre vargar har ökat sedan 2004 från 32 till 36 % av invånarna i länet. En statistiskt säkerställd förändring. Som figur W4 visar är oppositionen koncentrerad till vissa kommuner. I Älvdalen, Rättvik, Malung och Mora är det en majoritet av de som svarat på den här undersökningen som anser att antalsmålet bör sänkas. I flera andra kommuner är en stor minoritet av samma uppfattning. I Smedjebacken, Borlänge, Avesta och Hedemora är oppositionen mot antalsmålet däremot relativt modest vid en jämförelse.

Figur W4. Andel (%) som vill minska antalsmålet för varg.

Stockholm

Sammanfattning

Attityder till rovdjur

- De flesta som är bosatta i Stockholms län gillar att det finns rovdjur i Sverige. Stödet för de olika rovdjuren uppgår till mer än 80 %. Lodjuret är det mest populära rovdjuret, tätt följt av björn, järv och varg.
- Invånarna i Stockholms län är mer förtjusta i rovdjur jämfört med svenskar i allmänhet, och betydligt mer förtjusta i rovdjuren jämfört med invånare i rovdjurslänen i synnerhet.

Attityder till rovdjurspolitiken

- I Stockholms län är stödet för rovdjurspolitiken i termer av riksdagens antalsmål för de fyra stora rovdjuren högt.
- Nio av tio personer bosatta i Stockholms län anser att de antalsmål som riksdagen fastställt för björn, järv, lodjur och varg är acceptabla eller bör höjas.
- Andelen som anser att målen är acceptabla ligger mellan 55 – 64 %.
- Andelen som vill att antalsmålen ska öka ligger mellan 28 – 37 %
- Vargen är det rovdjur invånarna i Stockholms län framförallt vill se fler av. I länet är det 37 % som anser att antalsmålet för varg bör öka. I Dalarna är det en lika stor andel av befolkningen som vill det motsatta dvs. att antalsmålet för varg bör sänkas.
- I Stockholms län ligger oppositionen, oavsett rovdjur, under motsvarande opposition, i riket.
- Oppositionen mot antalsmålen är med något undantag koncentrerad till kommuner i den norra delen av länet.

Svarsfrekvens i Stockholm

Det är första gången som den här undersökningen skickas till 150 slumpvis utvalda och permanent bosatta personerna i de 26 kommuner som ingår i Stockholms län.

Tabell AB1. Svarsfrekvens i Stockholms län

Kommun	Svarsfrekvens
BOTKYRKA	31 %
SÖDERTÄLJE	35 %
SUNDBYBERG	35 %
STOCKHOLM	38 %
HANINGE	39 %
SOLNA	39 %
SIGTUNA	40 %
NACKA	42 %
HUDDINGE	42 %
VÄRMDÖ	42 %
UPPLANDS VÄSBY	42 %
DANDERYD	44 %
UPPLANDS-BRO	45 %
SOLLENTUNA	46 %
SALEM	46 %
VALLENTUNA	46 %
TYRESÖ	47 %
NYKVARN	47 %
TÄBY	49 %
EKERÖ	50 %
NYNÄSHAMN	50 %
ÖSTERÅKER	51 %
LIDINGÖ	52 %
VAXHOLM	52 %
JÄRFÄLLA	54 %
NORRTÄLJE	58 %

Det finns flera skäl att inkludera Stockholms län i den här typen av undersökningar. Andelen invånare i länet är hög i förhållande till resten av landet, vilket innebär att de också har ett stort inflytande över svensk politik, även rovdjurspolitik. Vad invånarna i Stockholms län anser om rovdjur och rovdjurspolitiken kan således förväntas avspeglade sig i hur svensk rovdjurspolitik utformas.

I Stockholms län är också en stor andel av de som invandrat till Sverige bosatta. De kan förmodas ha andra erfarenheter av djur och natur jämfört med infödda svenskar. Genom att inkludera Stockholms län i undersökningen hoppas vi kunna nå ut även till den gruppen för att undersöka om och i så fall vilka eventuella likheter och skillnader det finns mellan de som är födda i Sverige respektive i andra länder.

Svarsfrekvensen i urbana områden är emellertid ofta låg. Av de län som deltar i den här undersökningen är svarsfrekvensen lägst i Stockholm, 46 %. Med internationella mått mätt är det fortfarande en bra svarsfrekvens. Variationen inom länet är emellertid stor. Högst är svarsfrekvensen i Norrtälje, Järfälla, Vaxholm och Lidingö. Lägst är den i Botkyrka, Södertälje, Sundbyberg och Stockholm. Eftersom svarsfrekvensen är så pass låg i några kommuner finns det anledning att behandla resultaten för dessa kommuner med viss försiktighet.

Attityder till rovdjur i Stockholm

För att få en uppfattning om vad invånarna i Stockholms län anser om rovdjuren ställde vi frågan "Vad tycker du om att björn, järv, lo och varg finns i Sverige?". Som tabell AB2 visar är attityderna gentemot alla de fyra stora rovdjuren relativt likartade. Om vi rangordnar djuren är lodjuret med 86 % det mest populära rovdjuret bland invånarna i Stockholms län. Ungefär lika många 83 % gillar att det finns björn och järv, medan 81 % uppger att de gillar att vargen finns i Sverige. En väldigt liten andel uppger att de inte gillar att de stora rovdjuren finns i Sverige. Mellan 12-15 % har en neutral uppfattning till rovdjurens vara eller inte vara i landet. Invånarna i Stockholms län är därmed betydligt mer förtjusta i rovdjur jämfört svenskar i allmänhet och invånare i rovdjurslänen i synnerhet.

Attityd	Björn	Järv	Lodjur	Varg
Ogillar	4	2	2	4
Neutral	13	15	12	15
Tycker om	83	83	86	81

Tabell AB2. Attityder till rovdjur i Stockholms län

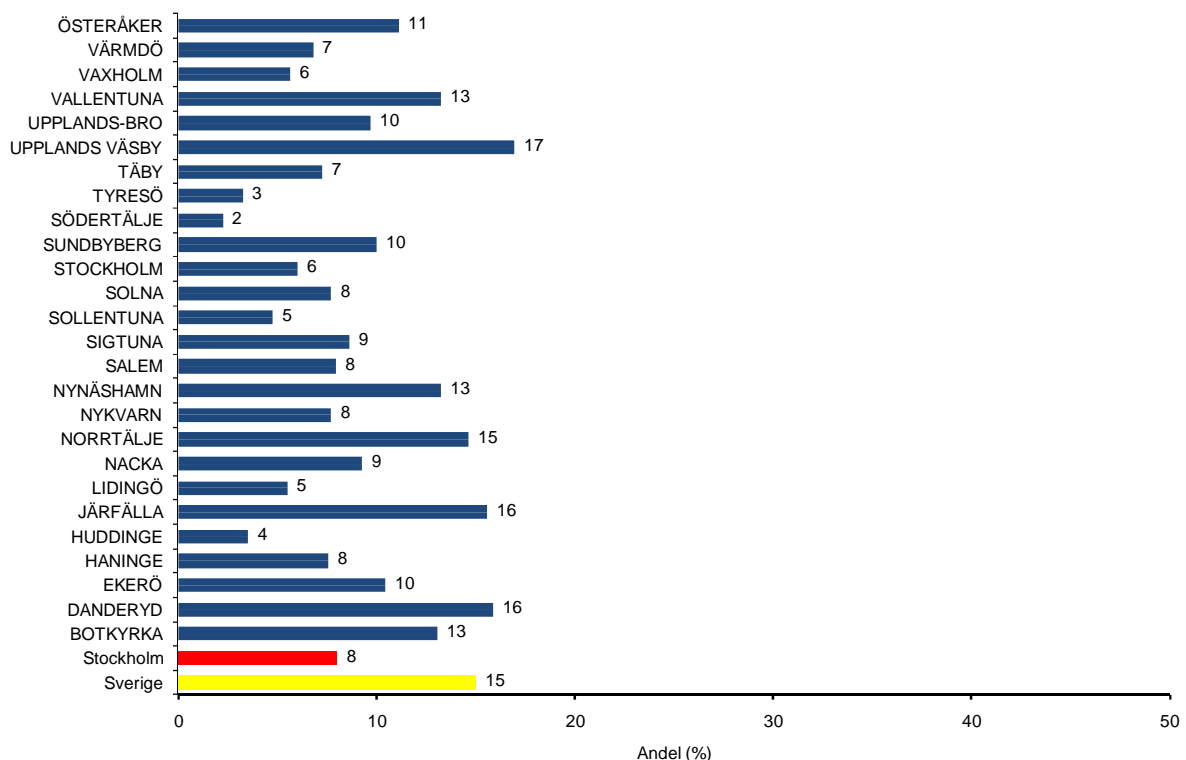
Attityder till Riksdagens mål för stora rovdjur

För att få en uppfattning om vad invånarna i Stockholms län anser om de antalsmål som Riksdagen beslutade om våren 2001 bad vi de tillfrågade svara på frågan "Våren 2001 bestämde riksdagen hur många rovdjur vi ska ha i Sverige. De första målen för antalet föryngringar (honor som föder ungar) motsvarar minst 1000 björnar, 1500 lodjur, 575 järvar och 200 vargar. Vad anser du om de av riksdagen beslutade målen för rovdjur i Sverige?". Nedan presenteras attityderna till de olika rovdjuren var för sig.

Attityder till antalsmålet för björn

Majoriteten av invånarna i Stockholms län (92 %) ställer sig bakom de antalsmål som riksdagen fastställt för björn. Av dessa är det 64 % som anger att målet är acceptabelt och 28 % som anger att målet bör öka. Det är endast 8 % som är av motsatt åsikt och som vill minska antalsmålet. Om vi jämför attityderna i Stockholms län med attityderna i rovdjurslänen framträder intressanta likheter och skillnader. Oavsett län är det ungefär lika många som anser att antalsmålet för björn är acceptabelt. Om vi jämför andelen som vill öka respektive minska antalsmålen är skillnaderna desto större. I Stockholms län vill många invånare (28 %) se en ökning av antalsmålet för björn, i rovdjurslänen däremot vill en lika stor andel eller större (30-37 %) se en minskning av antalsmålen för björn.

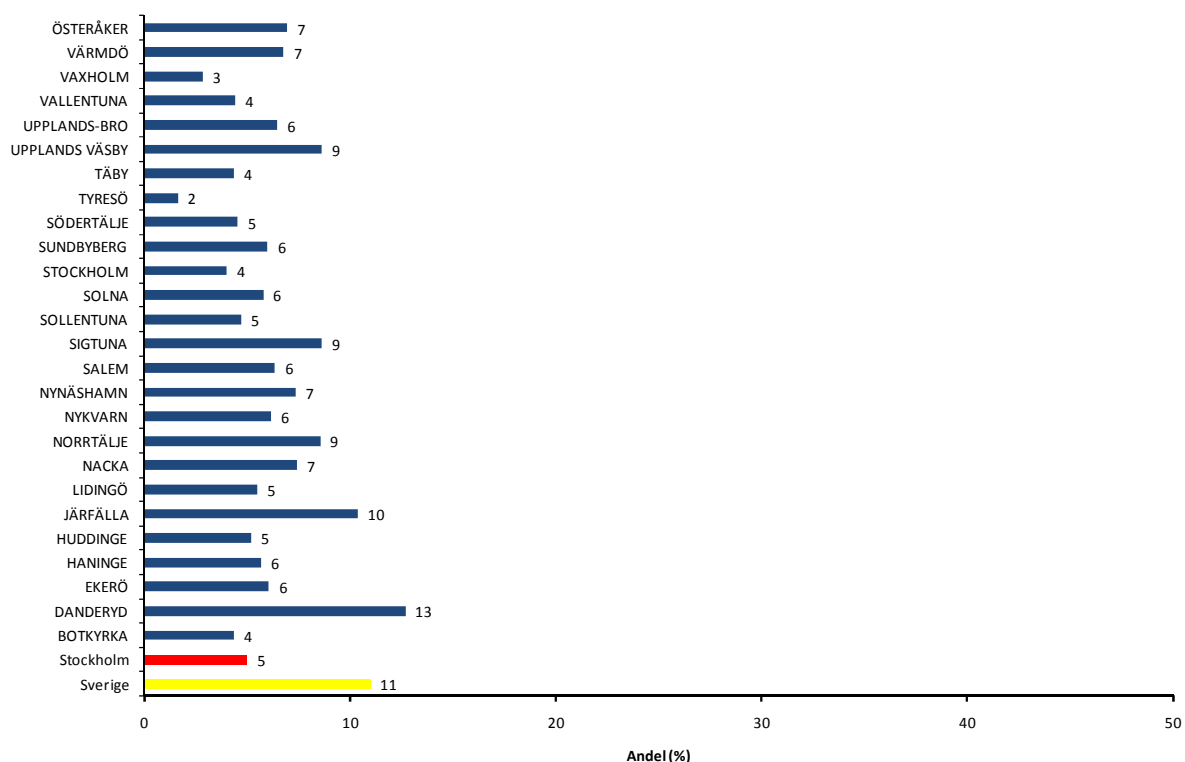
Även om oppositionen mot antalsmålen är relativt låg i Stockholms län varierar den mellan kommunerna. De kommuner där andelen kritiker är högst, är med något undantag, belägna i den norra länsdelen.

Figur AB1. Andel (%) som vill minska antalsmålet för björn.

Attityder till antalsmålet för järv

Flertalet av invånarna i Stockholms län, 64 %, anser att det antalsmål för järv som riksdagen fastställt är acceptabelt medan 30 % anser att det bör höjas. Endast 5 % är av motsatt uppfattning, vilket kan jämföras med riket där 11 % uppger att de vill minska antalsmålet för järv. Stödet för antalsmålet för järv i Stockholm är med andra ord högt. Att det är få i Stockholms län som motsätter sig riksdagens antalsmål för järv avspeglar sig också i hur invånarna i de olika kommunerna förhåller sig till antalsmålet. Variationerna mellan kommunerna är emellertid något mindre när det gäller antalsmålet för järv, jämfört med björn vilket tyder på att björnen är något mer kontroversiell även i Stockholms län. De kommuner där det finns en något mer kritisk inställning till antalsmålen för järv ligger, precis som är fallet med attityderna till antalsmålet för björn, i den norra länsdelen.

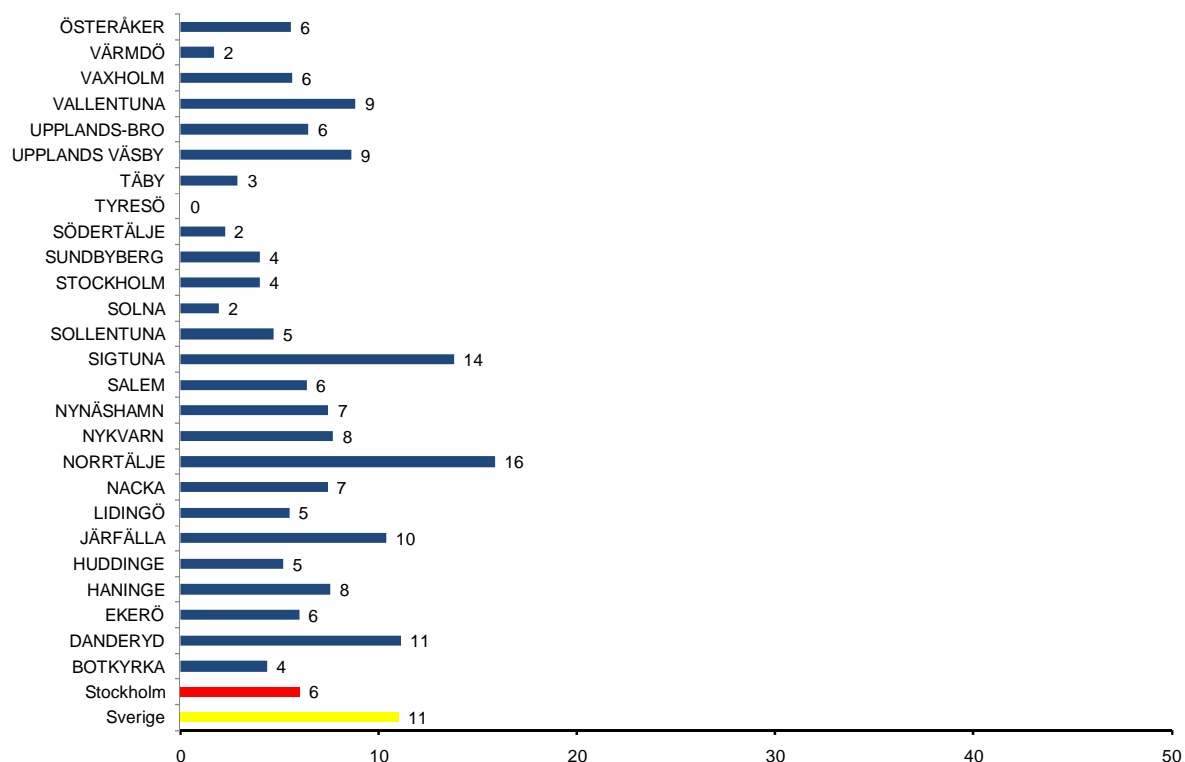

Figur AB2. Andel (%) som vill minska antalsmålet för järv.

Attityder till antalsmålet för lodjur

En majoritet av invånarna i Stockholms län anser att det antalsmål för lodjur som riksdagen fastställt är acceptabelt (61 %) medan 33 % anser att det bör höjas. Endast 6 % är av motsatt uppfattning, det kan jämföras med riket där 11 % uppger att de vill minska antalsmålet för lodjur. Även när det gäller lodjuren är stödet för riksdagens antalsmål högt.

Till skillnad från när det gäller järven är variationen i attityder mellan kommunerna i Stockholms län betydligt större. I några kommuner, som Tyresö, Täby, Värmdö, Södertälje och Solna är det endast ett fåtal som motsätter sig riksdagens antalsmål för lodjur. I några kommuner, som till exempel Norrtälje och Sigtuna, återigen kommuner i den norra delen av Stockholms län ligger andelen kritiker mellan 10 till 15 %, dvs. i närheten av riksgenomsnittet.

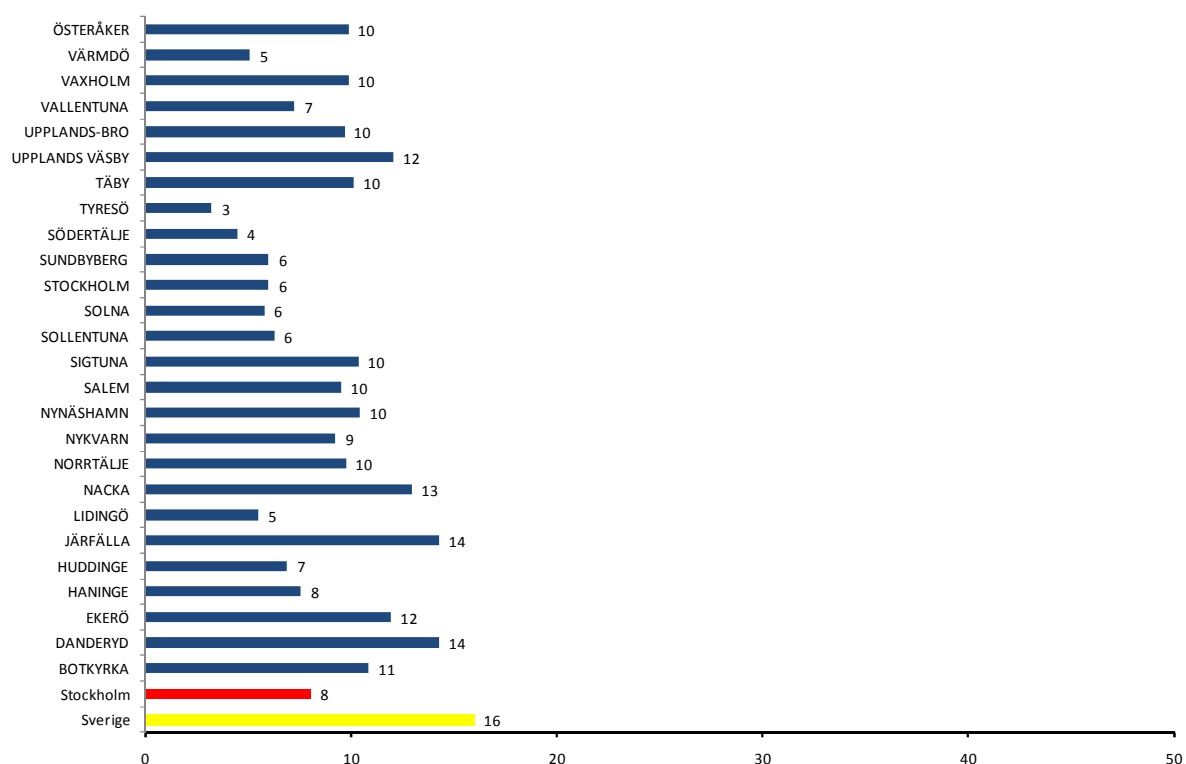

Figur AB3. Andel (%) som vill minska antalsmålet för lodjur.

Attityder till antalsmålet för varg

En stor majoritet av invånarna i Stockholms län ställer sig bakom riksdagens antalsmål för varg. Av invånarna är det 55 % som anger att de anser att antalsmålet är acceptabelt, medan 37 % anser att antalsmålet bör öka. Det är med andra ord en lika stor andel av befolkningen i Stockholms län som anser att antalet vargar bör bli fler, som den andel i Dalarna som anser att vargarna bör bli färre.

Oppositionen mot riksdagens antalsmål ligger på 8 % vilket är hälften jämfört med riksgenomsnittet. Om vi ser hur oppositionen fördelar sig i länet finns det ganska stora variationer. Andelen kritiker överstiger emellertid inte riksgenomsnittet i någon av kommunerna. Med ett par undantag är det framförallt kommunerna i norra delen av länet där andelen kritiker mot antalsmålen överstiger 10 %.

Figur ABl. Andel (%) som vill minska antalsmålet för varg.